

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**EUFEMISMY V SOUČASNÝCH RUSKÝCH MÉDIÍCH
EUPHEMISMS IN THE PRESENT RUSSIAN MEDIA**

VYPRACOVALA: Tereza Maťáková

VEDOUcí PRÁCE: Mgr. Mariia Dobrova, Ph.D.

2020

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 13. 12. 2020

Tereza Matáková

Děkuji Mgr. Marii Dobrove, Ph.D. za konzultace, rady, připomínky a především za věnovaný čas, ochotu a odborné vedení při tvorbě mé bakalářské práce.

Tereza Matáková

OBSAH

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1 EUFEMISMY A JEJICH VYMEZENÍ.....	8
1.1 HISTORICKÁ NESTÁLOST A PROCES EUFEMIZACE.....	9
2 SFÉRY PŮSOBENÍ EUFEMISMŮ	11
3 TYPY EUFEMISMŮ	14
4 FUNKCE EUFEMISMŮ	16
5 JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY A ZPŮSOBY EUFEMIZACE	18
6 MÉDIA, MASMÉDIA A JEJICH FUNKCE	21
6.1 ŽURNALISTICKÝ A PUBLICISTICKÝ STYL A POJEM MÉDIA	21
6.2 TYPY MÉDIÍ	21
6.3 FUNKCE MÉDIÍ	22
6.4 EUFEMISMY A JEJICH FUNKCE V MÉDÍÍCH	23
6.4.1 ZMÍRNĚNÍ HRUBÉHO A NEPŘÍJEMNÉHO JEVU.....	23
6.4.2 MASKOVACÍ FUNKCE	23
6.4.3 ESTETICKÁ FUNKCE.....	24
PRAKTICKÁ ČÁST	26
7 JAZYKOVÝ MATERIÁL A POPIS POUŽITÝCH MÉDIÍ CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.	
7.1 SOCIÁLNÍ EUFEMISMY	28
7.1.1 EUFEMISMY SPOJENÉ S DIPLOMACÍ A POLITIKOU	29
7.1.2 EUFEMISMY TÝKAJÍCÍ SE VOJENSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ.....	31
7.1.3 EUFEMISMY SPOJENÉ S EKONOMIÍ.....	33
7.1.4 DISKRIMINAČNÍ SKUPINY A ROZDÍLY	35
7.1.5 SPORTOVNÍ EUFEMISMY	36
7.1.6 SPOLEČENSKÉ EUFEMISMY	37
7.2 OSOBNÍ SFÉRA EUFEMISMŮ	38

7.2.1	INTIMNÍ ČÁSTI TĚLA A VZTAHY MEZI ŽENOU A MUŽEM.....	38
7.2.2	EUFEMISMY SPOJENÉ SE SMRTÍ A NEMOCÍ.....	39
7.2.3	SKUPINA OZNAČUJÍCÍ RYSY VZHLEDU A VĚKU OSOB.....	40
7.2.4	EUFEMISMY TÝKAJÍCÍ SE ŽENSKÉHO POHLAVÍ.....	42
7.2.5	EUFEMISMY TÝKAJÍCÍ SE MUŽSKÉHO POHLAVÍ.....	43
ZÁVĚR		45
RESUMÉ		48
SEZNAM POUŽITÉ ODBORNÉ LITERATURY		54
SEZNAM EXCERPOVANÉ LITERATURY.....		58
SEZNAM PŘÍLOH		65
ANOTACE		
ANNOTATION		

ÚVOD

V životě nastanou situace, ve kterých není vhodné pojmenovat určité věci přímo, v těchto případech se proto používají slova, jež je nahrazují – eufemismy. Jsou to pojmenování, zjemňující jazykové výrazy, kterými označujeme nepříjemnou skutečnost.

Studium eufemismů je stále aktuální, jejich význam je dán skutečností, že se jedná o proměnlivé jazykové prostředky, typická je jejich nestálost v závislosti na čase, stavu recipientů a sociokulturních hodnotách konkrétní společnosti. Eufemismy se neustále vyvíjejí a jsou nahrazovány novými, je zde patrná velmi rychlá aktualizace slov.

Z názvu vyplývá, že se naše práce bude týkat především současných médií, pro něž je charakteristický publicistický styl. Jedná se o nejdynamičtější styl vůbec. Budeme se tedy zabývat eufemismy v tomto stylu. Média jsou otevřenější a myšlenky se kolem nás šíří velmi rychle. Média se v rámci konkurenčního boje předhánějí, které z nich informaci předá lépe, poutavěji, i proto se mnoho autorů uchyluje k používání eufemismů. Předmětem analýzy této bakalářské práce je eufemismus jako jazykový nástroj, jenž se používá v ruském jazyce, a funkce eufemismů v médiích. Předmětem studie jsou eufemismy vybrané z článků internetového zpravodajství psaných v ruském jazyce.

V teoretické části se budeme zabývat definicí eufemismu, tedy tím, co si máme pod pojmem *eufemismus* představit. Zaměříme se na rysy, druhy a sféry, ve kterých se eufemismy vyskytují. Vysvětlíme si pojem eufemizace a zaměříme se i na protiklad eufemismů, tedy na dysfemismy. Identifikujeme si nejběžnější oblasti využití eufemismů jako prostředků manipulace a funkce eufemismů v médiích. Vyskytují se především v oblastech politických, ekonomických, vojenských atd. Teoretickou část zakončíme vysvětlením, co jsou média, jakou funkci plní a jaké funkce mají nejčastěji eufemismy v médiích. Dotkneme se také manipulativního dopadu na příjemce.

Praktická část bude vycházet z analýzy výskytu eufemismů v současných ruských médiích. Ke zjištění analýzy budeme využívat mnohé ruské portály, například Аргументы и Факты, Коммерсант, Ведомости aj. Zaměříme se na sféry médií, sociální a osobní sféru, a zjistíme, ve kterých podskupinách těchto dvou sfér se eufemismy vyskytují nejvíce. Vysvětlíme si, proč je dané slovo v konkrétní větě eufemismem, a zaměříme se také na jejich funkci a na to, jaký výraz by byl s největší

pravděpodobností užít, pokud by se autor k eufemismu neuchýlil. Ukážeme si rozdíl mezi funkcemi v sociální a osobní sféře a nastíníme manipulativní dopad na příjemce.

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit jak často se eufemismy vyskytují v konkrétních sférách a oblastech a jakou funkci v těchto médiích plní.

V této práci využíváme knižní zdroje, a to z české, ruské a anglické literatury, a internetové zdroje. Analýzu uskutečňujeme na základě excerpce mediálních webových stránek na ruských portálech.

Součástí práce je rovněž příloha – slovník ruských eufemismů a grafy, ve kterých bude ukázána četnost výskytu eufemismů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 EUFEMISMY A JEJICH VYMEZENÍ

V knize *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* se uvádí, že pojem eufemismus se používá již velmi dlouho a první zmínky o něm byly již ve starověkém Řecku. Jedná se o slovo emocionálně neutrální a nahrazuje slova se stejným významem, která nejsou samotnému mluvčímu příliš příjemná (Ярцева 1998: 590).

Eufemismy jsou již velmi dlouho rozšířeny ve všech jazycích na světě. Důvodem užívání je zákaz či tabu určitých témat, například smrt, různé nemoci (Крысин 2004: 266).

Lingvistická literatura poskytuje mnoho definic eufemismů, které odrážejí konkrétní funkce jevu. Tyto definice je možno zařadit do různých skupin. Ukážeme si tři hlavní funkce eufemismu a ke každému z nich si uvedeme příklad.

1. Eufemismy slouží ke zmírnění hrubého a pro řečníka nepříjemného výrazu

Řečník již rozpozná, jaké slovo je bráno jako neslušné, hrubé. Je to takzvané hodnocení předmětu řeči. Jako příklad k této dedukci nám poslouží příklady od Achmanové (2004: 521): „Троп, состоящий в непрямом, прикрытом, вежливом, смягченном обозначении какого-либо предмета.“

Velmi podobný popis, co se skrývá pod pojmem eufemismus, nám nabízí také Rozental' a Telenková (1985: 54): „Смягчающее обозначение какого-либо предмета или явления, более мягкое выражение вместо грубого.“

2. Eufemismy slouží také ke zmírnění hrubého a pro účastníka nepříjemného výrazu

Ve své podstatě to znamená závislost používání eufemismů na podmínkách řeči a kontextu. Upozorňují na sociální morálku používání eufemismů, nechtějí u účastníka vyvolat jakýkoliv diskomfort: „Стремление избежать коммуникативных конфликтов и неудач, не создавать у собеседника ощущения коммуникативного дискомфорта“ (Крысин 2004: 269–270).

3. Eufemismy slouží jako maskování reality

Mluvčí nemusí pouze zmírnit konkrétní výraz, jenž je pro něj či pro příjemce nepříjemný, ale může si vybrat i jinou možnost, a to že zamaskuje podstatu daného jevu: „Euphemizing is generally defined as substituting an inoffensive or pleasant term for explicit, offensive one, thereby venering the truth by using kind words“ (Neaman, Silver 1990: 1).

Existují i další definice pojmu eufemismus, které potvrzují výše zmíněné dedukce od ruských a anglických lingvistů. V následujícím textu na některé z nich poukážeme. Jak uvádí Bachmannová (2002: 130) v *Encyklopedickém slovníku češtiny*, eufemismus nahrazuje tabuizovaný výraz. Snaží se tak zmírnit negativní obsah věci, nebo ho dokonce i zakrýt.

Bečka (1992: 122) ve své knize *Česká stylistika* uvádí podobnou definici – podle něj se rovněž jedná o tabuizovaná slova, která jsou nahrazována eufemismy. Tato slova se týkají různých nemocí končící smrtí. Popisuje také společenská tabu. Jsou to slova, která by neměla být vyslovována ve společnosti při formální příležitosti, a proto jsou nahrazena eufemismy, naopak ale v přátelské, rodinné atmosféře se k eufemismům tak často neuchylujeme. Můžeme se zde více naopak setkat s dysfemismy.

Allan a Burridge (1988: 6–7) tvrdí, že není zcela jasné, co je a co není eufemismus. Porovnávají zde slova menstruace a perioda. Můžeme se ocitnout v situaci, kdy je menstruace brána jako eufemistický výraz, ale jsou i takové situace, kdy je hovorový výraz přijatelnější. Volba slov v tomto případě závisí na kontextu. Jinak řečeno, v každém ze stylů mohou být přijatelné oba z již zmíněných výrazů, jak neeufemizovaný, tak eufemizovaný výraz.

1.1 HISTORICKÁ NESTÁLOST A PROCES EUFEMIZACE

Jak už jsme zmínili výše, eufemismy se používají již hodně dlouho. Existuje zde tzv. historická nestálost. To znamená, že slovo, které bylo bráno jako eufemismus pro jednu generaci, nyní již jako eufemismus vnímáno není, a je zde proto nutná eufemistická náhrada.

Proces eufemizace je velmi úzce propojen s pojmenovávacími procesy. Je jedním ze tří základních procesů, které formují řečovou činnost člověka. Slova jsou eufemisticky obměňována z estetických, kulturních, psychologických a dalších příčin. Vyjádření, která

jsou v kulturním prostředí nevyhovující, vyžadují tzv. aktualizaci pojmenování. To znamená opakovaně zakrývat, nebo zjemňovat podstatu věci (Крысин 2004: 266).

Proces eufemizace se skládá ze čtyř základních bodů. Prvním bodem je posouzení diskuzního předmětu nebo jevu, jehož přímé označení může být v určité společenské vrstvě bráno jako neslušnost, ba dokonce i jako hrubost. Druhým bodem jsou maskovací slova, která mají za úkol zakrývat podstatu jevu. Týká se to především lékařských termínů. Závislost na kontextu a prostředí je možné uvést jako bod třetí. Je jisté, že čím více se jedná o formální společnost, tím více se budeme kontrolovat v našem projevu, tudíž zde budeme více používat eufemismy. Jak už zmínil Bečka, v neformálních záležitostech méně kontrolujeme to, co právě říkáme a jakým způsobem to říkáme. Jako eufemismy můžeme brát vyjádření, která řekneme přímo. Může se také jednat o dysfemismy. Čtvrtým bodem je sociální podmíněnost. Jedná se o slova, která mohou být eufemistickým vyjádřením v jednom jazyce a ve druhém naopak být nemusí (Крысин 2004: 267–268).

V jazyce se eufemistické nahrazení používá ve snaze vyhnout se komunikačním konfliktům a nevytvářet v komunikaci pocit nepohodlí. V tomto ohledu Kacev (1988) vyděluje několik aspektů eufemie, které Seničkina (2012) uvádí ve své knize *Эвфемизмы русского языка*, tyto jsou vzájemně propojené. Jedná se o: sociální aspekt (социальный аспект) – zde Seničkina zahrnuje morální, náboženské a politické motivy; psychologický aspekt (психологический аспект) – zde se jedná o zjemnění vyjádření, které doprovází eufemistickou náhradu, je to zapříčiněno tím, že nové označení u příjemce nevyvolává diskomfort. Jako poslední se zde zmiňuje vlastní lingvistický aspekt (лингвистический подход) – jsou zde definovány znaky a podmínky eufemie (Кацев 1988 in Сеничкина 2012: 5–6). Podle Popatové (2009: 37) při eufemizaci vstupuje na scénu obranný mechanismus, kvůli kterému se mluvčí sám rozhoduje ve prospěch změkčených nepřímých výrazů.

2 SFÉRY PŮSOBENÍ EUFEMISMŮ

V odborné literatuře je uváděno mnoho typologií eufemismů, nejčastěji se týkají témat a oblasti eufemizace. V této kapitole si některé z nich představíme, obzvláště pak typologii eufemismů od Krysina (2004), Zavarziny (2006) a amerického lingvisty Holdera (2008). Eufemismy se používají v různých oblastech, my se budeme věnovat především oblastem, které jsou veřejné, sociální a týkají se zejména politiky a médií.

Krysin (2004: 268–269, 277–280), s přihlédnutím k „tématům a sférám eufemizace“ na základě ruského jazyka, identifikuje dvě velké tematické třídy, které používají eufemismy osobní a sociální sféry. S podobným rozdělením přišel již v roce 1994. S osobní sférou eufemismů se setkáváme zvláště v mluvené podobě. Spadají sem témata jako fyziologické procesy a stavy, intimní části těla, vztahy mezi ženou a mužem, nemoci a smrt. Používají se především proto, abychom v komunikaci nevystavili příjemce diskomfortu. Eufemizaci si lze ukázat na příkladu *освободи нос!* místo *высморкайся!*, toto slovní spojení patří do fyziologických procesů. Příklad *она совсем плохая* spadá do tématu nemoci a smrti. Témata týkající se společenského života a politiky patří do sociálních eufemismů. Zahrnují diplomacii, represivní akce vlády, tajemství vlády a vojsk, činnosti armády, rozvědky aj., oblast distribuce a služeb, vztahy mezi národními a sociálními skupinami a některé druhy profesí, které jsou méně prestižní. Hlavním cílem je snaha o skrytí podstaty dané věci, dále vyhnout se různým konfliktům a nevyvolávat v lidech nepříjemné pocity. Popíšeme si stručně každou z výše zmíněných skupin:

1. Sféra diplomacie. Vzhledem ke specifickým komunikačním úkolům je pro diplomaty a politiky naprosto nepřijatelné používat pouze přímá označení. Tato oblast se neobejde bez maskování, náznaků a neshod. Pro tuto řeč jsou typické výrazy jako: *определенные круги, соответствующие* aj.
2. Represivní akce vlády. Například *задержать* místo *арестовывать, высшая мера* místo *смертная казнь*. Obrat *задержать* může znamenat trestní stíhání a hospodářskou nebo vojenskou blokádu celých států.
3. Státní a vojenská tajemství. Sem spadá výroba zbraní, počet a sociální složení institucí, název určitých typů zbraní. *Необычные виды вооружения* místo *бактериологическое оружие*.

4. Činnosti armády, zpravodajských služeb, policie, vyšetřování trestných činů a dalších orgánů. Informace z této skupiny by se neměly nikdy dostat na veřejnost. Uvedeme si příklady jako: *учреждение закрытого вида místo тюрьма.*
5. Oblasti distribuce a služeb. Například: *товары повышенного спроса, устроить, организовать místo содействовать в приобретении какого-нибудь товара.*
6. Vztahy mezi různými národními a sociálními skupinami, postavení těchto skupin. *Этническая чистка místo уничтожение* v určité skupině osob, které v této oblasti nepatří k dominantní části národa, dále se jedná o vysoce rizikovou skupinu, například *наркоманы* aj.
7. Některé typy povolání, jejichž eufemistické označení má posílit prestiž těchto profesí nebo skrýt negativní dojem z povolání označeného „přímým“ jménem. Například: *оператор машинного доения místo доярка, контролер místo надзиратель.*

Zavarzina (2006: 54–56) vyděluje eufemismy, které se vztahují konkrétně k politice a současným médiím:

1. Instituce, vlády a jejich činnosti – setkáme se zde s charakteristickými politickými obraty (eufemismy), například *управляемая демократия*, který nahrazuje slovní spojení *правление в соответствии с интересами правящей элиты. Настройка органов власти místo снятие с ключевых постов тех или иных членов правительства.*
2. Vojenské činnosti a jejich účastníci – zahrnují státní a vojenská tajemství, včetně výroby určitých typů zbraní a techniky, složení vojenských institucí, činnosti policie, armády, dalších orgánů vlády a jiné. Například *незаконные вооруженные бандформирования* místo *боевики, бандиты.*
3. Ekonomické metody, jejich následovníci – týká se to především finančních a ekonomických pojmů a frází – *финансовая пирамида* namísto *финансовая афера.*

4. Rozdíly národních a sociálních skupin a vztahy mezi nimi – *лица без определенного места жительства* místo *бродяга*, *простые люди* místo *бедные*.
5. Jevy mimopolitického charakteru – *однополярный мир* místo *диктат США*.

Holder (2008) ve svém slovníku *How not to say what you mean* spojuje všechny eufemistické jednotky do skupin, jež jsou závislé na společenské sféře a soukromém životu člověka. Tyto oblasti mohou být zase libovolně sloučeny do větších tematických skupin. Podle tohoto slovníku lze tedy rozlišovat následující oblasti vzniku a použití eufemizmů: „*addictions, affairs of state, bodily functions, business and commerce, childbirth, crime and punishment, death, education, human bodies, illness, miscellaneous, prostitution, religion and prejudice, sex.*“

3 TYPY EUFEMISMŮ

Existuje mnoho typů eufemistických nominací. Řada eufemismů obsahuje kupříkladu komickou nebo ironickou konotaci, což vede k oslabení negativní povahy slova (Сеничкина, Никитина 2007: 199).

Představíme si typy vymezené Seničkinou (2016: 9-14), v knize *Словарь эвфемизмов русского языка* se vydělují eufemismy následujícím způsobem:

- 1) Tabuizované eufemismy (эвфемизмы-табуизмы) – jejich existence je známá již velmi dlouhou dobu. Jejich používání je zapříčiněno zákazem vyslovování přímých slov. Některé tabuizované eufemismy se používaly dříve a nyní je již současní mluvčí neuznávají, například *лукавый* místo *черт*.
- 2) Volitelné eufemismy (факультативные эвфемизмы) – volitelné náhrady za stigmatizovaná přímá pojmenování, jejichž použití často způsobuje nepříjemný pocit u adresáta: *Он хромой, он глуп*.
- 3) Funkční eufemismy (функциональные эвфемизмы) – vyskytují se zřídka. Vykonávají eufemistickou funkci, ale pouze v omezené míře. Je to zapříčiněno tím, že bývají přiřazovány k jazykovým jednotkám, jež kvůli slovní povaze neslouží jako eufemismy. Jedná se především o neurčitá zájmena.

Pro eufemismy je velmi důležitý stylový faktor. Stylový faktor Seničkina označuje jako fixaci existence pro určitý styl řeči, podle toho se rozlišují následně eufemismy: *эвфемизмы научного, официально-делового, публицистического стиля, эвфемизмы художественной литературы и разговорно-обиходного стиля, эвфемизмы внелитературной лексики (просторечия)* (Сеничкина 2016: 16).

Kovšova (2007: 53–57) sestavuje typologii založenou na stupni stability a reprodukovatelnosti eufemismů:

1. Obecné lingvistické eufemismy (общезыковые эвфемизмы): například slovo *старый* má eufemismus ve slovním spojení *уже немолодой, человек с большим опытом* aj.
2. Řečové eufemismy (речевые эвфемизмы): používání těchto eufemismů je omezeno kruhem rodiny a přátel, jedná se o individuálně kontextové náhrady. *Разреши, я тебя улучшу* – ve významu „pomůžu ti vyčistit špinavé oblečení“.

3. Okazionální eufemismy (оказиональные эвфемизмы): zde jsou také náhrady slov omezeny komunikačním kruhem. Jsou vytvořeny pro konkrétní, často jedinečnou příležitost. Stojí naproti jazykovým a řečovým eufemismům. *На случай, порой единственный их употребления в речи. Ты стал какой-то взрослый* – o člověku, který je nabručený.

V závislosti na tom, v jaké oblasti se uskutečňuje proces zjemnění, se rozlišují eufemismy *každodenní*, tj. eufemismy, se kterými se setkáváme každý den (обиходно-бытовые) a *sociálně-politické* (социально-политические эвфемизмы) (Kovšova 2007: 73). Seničkina (2017: 39–45) pak uvádí ještě jednu klasifikaci eufemismů, kterou publikuje v knize *Эвфемизмы русского языка*:

1. Slova, která již nejsou brána jako eufemismy. Spíše přešly do kategorie dysfemismů (деэвфемизмы): *блин, бляха-муха*.
2. Zastaralé eufemismy (исторические эвфемизмы) (*собака, змея*), tj. slova, která kdysi měla eufemistickou funkci, ale nyní jsou neutrální. Tyto eufemismy jsou relevantní pouze z hlediska historie jazyka, jejich počet se časem zvyšuje, což je důsledek vymazání eufemistického významu slova a jeho nahrazení jiným novým eufemismem. Устаревшие эвфемизмы – již se nepoužívají, jejich eufemistická funkce se snížila, ale rodilí mluvčí je stále uznávají.
3. Eufemizmy podle původu (эвфемизмы по происхождению). V podstatě se nejedná o eufemismy, vznik těchto slov je způsoben eufemistickou funkcí. Uvedeme si příklad *бизнес-ланч*, který byl za éry socialismu nazýván *комплексным*.
4. Jazykové eufemismy (языковые эвфемизмы), které jsou v jazyce fixovány a jsou nositelem uznány: *Готов místo пьяный, жрица любви místo продажная женщина*.
5. Okazionální eufemismy (оказиональные эвфемизмы). Autorka zde zmiňuje eufemismus, kdy místo slova *туалет* užila slovo *домик*: *Мне надо пойти в маленький домик*. Toto obecné srovnání bylo užito, aby všichni pochopili, o čem se mluví.

4 FUNKCE EUFEMISMŮ

Na začátku této práce jsme vymezili tři základní funkce eufemismů, v této kapitole nastíníme ještě několik dalších definic od různých lingvistů.

Seničkina (2017: 5) odráží nejobecnější myšlenku, se kterou lingvisté většinou souhlasí: „Эвфемизм – слово или выражение, употребляемое взамен другого, которое по каким-либо причинам неудобно или нежелательно произнести.“

Z následující definice můžeme vymezit hlavní funkci eufemismů, a to snahu zachovat slušnost, neurazit protějšek, což je způsobeno sociálními normami komunikace: „Явление эвфемизма (euphemism от греческого слова eupheme – произнесение хороших слов) издавна привлекало внимание ученых, но главным образом как особый вид тропа, т.е. стилистической фигуры, состоящей в употреблении слова не в собственном, а в переносном значении“ (Арнольд 2010: 305).

Krysin (2004) ve své práci *Эвфемизмы в современной русской речи* identifikuje tři hlavní funkce používání eufemizmů:

- 1) zmírnění hrubého a nepříjemného pro mluvčího,
- 2) kamufláž,
- 3) maskování.

Zmírnění hrubého a nepříjemného výrazu je hlavním cílem, který sledují mluvčí při používání eufemismů v sociálních a mezilidských vztazích. Chtějí se vyhnout komunikačním konfliktům a selháním, nevytvářet v komunikaci pocit nepohodlí mezi partnery. V tomto případě řečník hodnotí předmět řeči tak, že přímé označení je jím vyhodnoceno jako hrubost, tvrdost, neslušnost.

Druhým bodem je kamufláž. Projevuje se závislost použití eufemismu na kontextu a podmínkách řeči. K tomuto cíli se přistupuje v případech, kdy přímé označení předmětu děje může podle mluvčího způsobit nežádoucí veřejný účinek, negativní reakci hromadného adresáta, odsouzení atd. Takové eufemistické výrazy do jisté míry skrývají podstatu konceptů a akcí, které jsou pro adresáta nepříjemné.

Jsou široce používány v médiích, zejména v politickém, ekonomickém a diplomatickém diskurzu. Utajování neboli maskování reality je třetím cílem sledovaným řečníky pomocí eufemismů. Spočívá v touze sdělit něco adresátovi tak, aby to bylo jasné pouze jemu.

Z tohoto pohledu jsou velmi charakteristické různé druhy soukromých oznámení o vztazích mezi muži a ženami. V takových případech se slova a fráze nepoužívají ve svých slovníkových významech, ale v těch, které chce adresát vyjádřit (Крысин 2004: 269–277).

Moskvin (2001: 62–64) analyzuje funkční typy eufemismů a identifikuje jejich šest základních funkcí.

- 1) Nahrazení názvů děsivých předmětů a jevů.
- 2) Nahrazení definic různých druhů nepříjemných, nám protivných objektů.
- 3) Nahrazení označení toho, co se ve společnosti považuje za neslušné (takové eufemismy jsou nazývány každodenními a jsou spojeny s oblastí lidské fyziologie a anatomie a používají se hlavně v hovorové řeči).
- 4) Nahrazení přímých pojmenování ze strachu z urážky ostatních (etiketa eufemismu).
- 5) Snaha zamaskovat skutečnou povahu označeného. Jsou zde politické eufemismy, které se používají k ovlivňování veřejného mínění a často narušují význam popsané skutečnosti.
- 6) Nahrazení názvů organizací a profesí, které se nezdají příliš prestižní.

O pár let později v další své knize Moskvin (2007: 75) popsal eufemii jako: „Эвфемия представляет собой использование словесных зашифровок с целью смягчить, завуалировать, изящно “упаковать” предмет сообщения, оставив все-таки возможность любому носителю языка догадаться, о чем идет речь.“

Spektrum subjektů podléhajících eufemizaci dokládá přítomnost tohoto procesu v novinách. Na konci 20. století se stalo označení tabu pojmů velmi důležité vzhledem k tomu, že předmětem veřejného dialogu v masových novinách není jen skutečný vývoj společenského a politického života země, ale také témata každodenního, dokonce i osobního charakteru. Bylo tedy zapotřebí vybrat eticky přijatelné označení. V současné době témata společenské a osobní sféry podléhají novinovým a publicistickým diskurzům o eufemizaci.

5 JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY A ZPŮSOBY EUFEMIZACE

Pokud jde o způsoby eufemizace, neexistuje v této kategorii shodná klasifikace. Mnoho lingvistů představilo různé způsoby formování eufemismů. Eufemismy jsou z hlediska gramatiky strukturálně velmi rozmanité. Většina se shoduje na tom, že nejčastěji používanou metodou eufemizace je lexikálně-sémantický způsob.

V této práci si ukážeme způsoby eufemizace od Krysina (2004), Neamana a Silvera (1990) a Moskvina (2001).

Jazykové prostředky a způsoby eufemizace se mohou u různých lingvistů lišit, mohou se ale vzájemně doplňovat.

Krysin (2004: 280–282) nám nabízí způsoby eufemizace následujícím způsobem:

- 1) Slova-determinanta s difúzní sémantikou (слова-определители с диффузной семантикой): *некоторый, известный, определенный* aj.
- 2) Nominace s obecným významem, používané k označení velmi specifických objektů a konceptů (номинации с достаточно общим смыслом, используемые для называния вполне конкретных предметов и понятий): *материал* ve významu *компрометирующие сведения о ком-либо* aj. K označení objektů a předmětů můžeme také použít zájmena.
- 3) Cizojazyčné termíny a slova (иностранноязычные слова и термины), které jsou používány jako označení vhodnější pro maskování podstaty jevu než původní výraz: *канцер* místo *рак*, *педикулез* místo *вшивость* atd.
- 4) Zkratky (аббревиатуры) se obvykle používají v potlačovaném jazyce a v jazyce spojeným se skrytím vojenských a státních tajemství: *ПКТ* = *помещение камерного типа*, *ДСП* = *для служебного пользования* aj.
- 5) Určitá slova, která označují neúplnost nebo slabý stupeň vlastnosti (слова, обозначающие неполноту действия или слабую степень свойства), která jsou použita ve významu zjemňujícího eufemismu. Uvedeme si příklady jako: *он недослышит* místo *он глухой*, *он прихрамывает* namísto *он хромает*.
- 6) Slovesné tvary s předponou под- (глагольные формы с приставкой под-).

Tento způsob je využíván hlavně nositeli dialektu. Slovesné formy s předponou *под-* (*подъехать, подойти*, aj.) se používají místo přímých označení s předponou *при-*,

(приехать). V běžné hovorové řeči mohou být tyto předpony zaměnitelnými, pokud se ale jedná o spisovnou podobu jazyka, záměna zde již není možná. Eufemismus *подсказать* v kontextu typu: *He подскажите, как пройти к Военному?*

Američtí lingvisté Neaman a Silver (1990: 9–11) nabízí následující klasifikaci způsobů eufemizace:

- 1) Používání cizojazyčných přejatých výrazů (borrowing words from another languages) – především z latiny a řečtiny. Například *halitosis* místo *bad breath* (zkažený dech) od latinského slova *halitus*.
- 2) Zobecňující nominace (widening). Například *growth* (novotvar) namísto toho, abychom řekli *cancer* (rakovina).
- 3) Metonymická nominace (metonymies). Například *rear end* (zadní část) místo *buttocks* (hýždě).
- 4) Metafora (metaphorical transfer). Zde jsou zvolené eufemismy často romantizací, poetizací, změkčováním původního slova – *blossom* (pupínek) pro *pimple* (uher).
- 5) Zkratky (phonetic distortion). Používáme je, jakmile narazíme na slova, která nejsou vhodná říkat celým názvem. Můžeme také zkreslit jejich význam, anebo dokonce i vytvořit zdobněliny, a spojit různá slova: *Ladies* (dámy) místo *Ladies room* (dámské toalety).

Moskvin (2001: 64–67) vymezuje ve své práci *Эвфемизмы: системные связи, функции и способы образования* jednu z největších klasifikací eufemismů následujícím způsobem:

- 1) Eufemizace založená na úmyslně nejednoznačné řeči = *двусмысленность речи* (metonymie, metafora, antifrása, paronymická substituce).
- 2) Eufemizace na základě úmyslné dvojznačnosti = *нарочито неясная речь* (pronominalizace, antonymie, elipsa, umělecké knihy atd.).
- 3) Eufemizace založená na úmyslně nepřesné řeči = *нарочито неясная речь* (přenos z pohledu do pohledu, synekdocha).
- 4) Použití jako eufemismy k přímému označení předmětu řeči = *ассоциативно нейтральная речь* (knižní slova a výrazy, které nejsou plně ovládnuty tímto jazykem).

Z výše uvedených klasifikací vyplývá, že eufemismy jsou velmi různorodé. Jak už jsme v práci několikrát nastínili, eufemizace se vyskytuje ve všech oblastech života a slouží k tomu, abychom zabránili jakémukoliv možnému konfliktu a nezpůsobili u příjemce diskomfort, eufemizaci přirozeně používáme neustále, jen si to neuvědomujeme.

6 MÉDIA, MASMÉDIA A JEJICH FUNKCE

Co to jsou média, vysvětlují Urban et al. (2011: 48) v knize *Masová komunikace a veřejné mínění* následujícím způsobem: „Pojem média (z lat. medium, čes. prostředek; prostředí; to, co zprostředkovává děj) nemá konkrétně vymezené a obecně akceptované hranice. Používá se jak k označení přímých individuálních prostředků komunikace (např. řeč, mimika, ...), tak k označení prostředků technických (např. počítačová síť, kabelová televize, ...). Zároveň se ale vztahuje na jednotlivé organizace masové komunikace (např. redakce, ...) i na sociální instituce (např. demokratický tisk).“

Jsou to v podstatě komunikační prostředky, které umožňují přenos informací mezi dvěma stranami. Díky tomu, že média dokážou oslovit velkou část společnosti, můžeme říci, že mají velkou moc působit, ovládat masy. Každý z nás se někdy setkal s mediální platformou, kterou bychom mohli označit jako lživou, dezinformační (např. webové stránky apod.). Takováto média mají především snahu člověka ovládnout, manipulovat s ním.

6.1 ŽURNALISTICKÝ A PUBLICISTICKÝ STYL

Pojem, který bývá nadřazený komunikaci masmédií, je označován jako žurnalistický styl. Plní funkci informativní a přesvědčující, působící. Tento styl má obecně vzato více funkcí než styl novinářský a publicistický (Minářová 2017).

Publicistický styl je charakteristický pro média. Média mají tendenci adresáty přesvědčovat, působit na příjemce, což je doloženo kupříkladu v knize *Čeština pro učitele* (Hubáček et al. 2010: 342), kde autoři konstatují, že publicistický styl má tendenci ovlivňovat.

Adamka (2010: 11) ve své práci publicistický styl popisuje následujícím způsobem: „Publicistický štýl je typickým nominatívnym štýlom – z hľadiska slovnodruhového zastúpenia v ňom dominujú mená nad slovesami.“

6.2 TYPY MÉDIÍ

Neexistuje jeden jediný a univerzální způsob pro rozdělení médií, je na ně možno nahlížet z několika pohledů. Asi nejtradičnější je rozdělení z hlediska technologie: média tištěná a média elektronická (digitální).

Uvádí se však i další dělení:

Horká a chladná média. Horká média mají tendenci působit emocionálně. Obsahují pouze podložené, skutečné informace, tudíž si příjemce nemusí domýšlet souvislosti a působí zároveň na více receptorů (sluch, zrak), naopak chladná média obsahují již menší procento skutečných informací, a tak je příjemce nucen domýšlet si souvislosti (Urban et al. 2011: 49).

Dalším typem jsou média z hlediska teorie komunikace. Zde se vydělují primární a sekundární média. Jiráček a Köpplová (2009) je také označili jako typy přímé a nepřímé komunikace. Jak už z názvu vyplývá, v přímé komunikaci se využívají primární média. Naproti tomu jsou média sekundární (ta, která používají jakoukoliv technologii) používána v nepřímé komunikaci. Ve své podstatě to znamená, že se používají distančně a kdykoliv, oproti primárním médiím (Jiráček, Köpplová 2009: 32–33).

Existuje rovněž rozdělení na klasická a nová média. Klasická média mají především tištěnou formu (patří sem také televizní vysílání, rádio), jejich opakem jsou média elektronická, např. internetové zpravodajství (Urban et al. 2011: 49).

6.3 FUNKCE MÉDIÍ

V knize *Masová komunikace a veřejné mínění* jsou uvedeny funkce „informační, kontrolní, sociální, vzdělávací a zábavní“ (Urban et al. 2011: 50).

„Poskytují informace a usnadňují jejich přemístování; ukládají a uchovávají informace; zprostředkovávají vzdělání a podílí se na výchově; nabízí zábavu; vydělávají peníze a nabízí pracovní uplatnění“ (Urban et al. 2011: 50–51).

Praktická část nás přesvědčí o tom, že se s eufemismy v médiích setkáváme zcela běžně. Na autory je kladen důraz co do korektnosti. Společnost čím dál víc vyžaduje správnost. Je stále větší poptávka po politické korektnosti (nejen) textů. Autoři se musí vyhnout jakémukoliv konfliktu či diskomfortu, kterým by omezili posluchače, a zároveň si uvědomují odpovědnost za veřejně vyjádřené názory. Autor, jenž eufemismy ve svém článku použije, chce vytvořit u příjemce názory, úsudky, které pro něj budou přínosem. Přispěje to k nejlepší možné změně konceptu a formování zkresleného porozumění těmto nebo jiným událostem, protože eufemismy skrývají skutečný význam slova a prezentují ho pozitivně. Příjemce proto nemá dostatečnou kompetenci v komfortní záležitosti, a proto bude obtížné objektivně vnímat informace. To znamená, že příjemce dostatečně

neporozumí problematice eufemismů, a tím pádem neovládá tuto oblast a nerozumí podstatě procesu eufemizace. Bez znalosti této podstaty nelze pochopit, jak je proces eufemizace prováděn.

6.4 EUFEMISMY A JEJICH FUNKCE V MÉDIÍCH

Zmínili jsme již mnoho funkcí, které eufemismy plní. Nyní se zaměříme na nejčastější funkce, které plní v médiích.

Muchamedjanova (2005) stanovila následující funkce eufemismů: 1) zmírnění hrubého jevu (zjemnění vyjádření), 2) maskovací funkce, 3) estetická funkce. Všechny z nich si podrobněji popíšeme níže.

6.4.1 ZMÍRNĚNÍ HRUBÉHO A NEPŘÍJEMNÉHO JEVU

K této funkci přistupujeme, jakmile chceme zjemnit jakoukoliv podstatu jevu, jenž se zdá být negativní a není v souladu s veřejnou etikou. Tato funkce najde uplatnění v útočných, hrubých, nežádoucích výrazech a slovech, která zhoršují lidskou důstojnost. Zde je nutné věnovat pozornost skutečnosti, že je důležité nezaměňovat dysfemii se slovy, která mají být eufemizována. Dysfemie je opakem eufemie (Мухамедьянова 2005: 44–48).

Achmanova (2004: 137) ve svém slovníku definuje dysfemismus jako: „Троп состоящий в замене естественного в данном контексте обозначения какого-д. Предмета более вульгарным, фамильярным или грубым.“

6.4.2 MASKOVACÍ FUNKCE

Eufemismy bývají také nahrazovány jinými slovy anebo mají tendenci maskovat podstatu jevu. Často se s touto funkcí setkáváme právě v médiích. Výše jsme zmínili, že média maskují, nebo můžeme říct „upozadují“ témata, která se jim zdají být nevhodná, a vyzdvihují ta, která jsou pro všechny akceptovatelná (Мухамедьянова 2005: 49).

Charitonova (2008: 36) se ve své práci opírá o více autorů, na základě zjištění přichází se závěrem: „Вуалирующий эффект достигается субституцией отрицательно "заряженного" прямого номинанта косвенным, который вызывает ассоциации с нейтральными или положительными явлениями.“

Dále Muchamedjanova (2008: 45) ve své práci popsala, že pro eufemismy je důležitá politická korektnost, jelikož tento typ jazyka se odráží ve všech sférách našeho života.

6.4.3 ESTETICKÁ FUNKCE

Eufemismy tedy můžeme považovat za náhradní slova, která nám umožňují vyhýbat se slovům, která nejsou příliš morální, tabuizovaným tématům a maskovat skutečnost. Nesmíme zapomenout také na vyjádření subjektivního hodnocení a ovlivňování názorů příjemců (Мухамедьянова 2005: 50).

Z toho můžeme vyvodit, že způsob ovlivňování můžeme nazvat jako manipulativní dopad na příjemce. Právem bývají takové eufemismy označovány jako mocné prostředky verbální manipulace, v čemž nás utvrdí také Kormilicyna, jejíž tvrzení je popsáno níže v této kapitole.

Tyto manipulativní prostředky jsou používány hlavně těmi, kteří nás „ovládají“, a to jsou politici, pracovníci v médiích. Ti mají za úkol odvádět pozornost čtenářů od konceptu, který nemusí být veřejně přijat, a zároveň se jeví jako emocionálně neutrální náhražky nežádoucích označení. Jazyková povaha eufemismů je taková, že odvádí pozornost čtenářů od jevů, jejichž zmínka není přímo podpořena, a eufemismy se stanou citově neutrálními náhradami za nežádoucí nebo přímá označení.

V práci *СМИ и стереотипы (укрепление/преодоление)* se Adamka (2013) opírá o Opálkovou (2012) a popisuje samotný jazyk médií jako velmi stereotypní, toto se následně projevuje jak ve formální, tak v obsahové úrovni jazyka (Opálková 2012: 350 in Adamka 2013: 95).

Petrova a Raciburska (2011) se v knize *Язык современных СМИ* opírá o Kormilicynu (2008), která popisuje masová média následujícím způsobem: „являются одним из важнейших общественных институтов, оказывающих решающее влияние на формирование не только взглядов, представлений общества, но и норм поведения его членов, в том числе и речевого поведения, Это мощный инструмент воздействия на аудиторию и средство манипуляции общественным сознанием“ (Кормилицына 2008: 13 in Петрова а Рацибурская 2011: 7).

Použití eufemismu má vliv na příjemce. Eufemismy nás učí používat politicky korektní slova a také rozšiřují řadu synonym.

V knize *Masmédia a publicita* se popisuje veřejné mínění, a co vše ho ovlivňuje. Média mají tendenci ovlivňovat populaci a myšlení. Musil (2005: 6–7) vymezil skutečný význam médií tak, že na člověka působí dlouhodobě, nevyvíjí na něj velký tlak, tím ho začnou přizpůsobovat svým požadavkům, a zároveň dochází k potlačování kritického myšlení.

Docenko (1997: 59) ve své knize *Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита*, píše: „Манипуляция — это психологическое воздействие, направленное на неявное побуждение другого к совершению определенных манипулятором действий.“ Řečová manipulace je podle Kopninové a Raciburské (2017: 98): „сознательное незаметное или малозаметное воздействие с помощью речи на сознание реципиента с целью добиться желаемого изменения в его когнитивной и поведенческой сфера.“ Z těchto definic můžeme vyvodit, že eufemizace v médiích není způsobena pragmatickými principy zdvořilosti, ale aby ovlivnila vnímání reality u příjemců.

Z tohoto je možné vyvodit, že eufemismy jsou slova, jež se vyhýbají esteticky hrubým slovům tabuizovaných témat, maskují negativní realitu, vyjadřují subjektivní hodnocení a ovlivňují názor příjemce.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 JAZYKOVÝ MATERIÁL A POPIS POUŽITÝCH MÉDIÍ

Předmětem této bakalářské práce je působení eufemismů a jejich funkce v současných ruských médiích. Medií existuje velmi mnoho. Pro tuto analýzu byla vybrána ruská internetová média jako Аргументы и Факты, Комсомольская правда, Коммерсантъ, Московский комсомолец, Российская газета, Известия, Новая газета, Ведомости, Независимая газета aj.

Pro potřeby analýzy bylo za rok a půl přečteno 533 článků – politických, ekonomických, vojenských, sociálních, sportovních, osobních a dalších, z nich pak byly následně vybrány skupiny eufemismů, které se v konkrétních médiích vyskytují nejčastěji a které si následně zanalyzujeme. Sociální sféra převládá, z této sféry bylo celkově zanalyzováno 73 % eufemismů, zato osobní sféra zaostává s pouhými 27 %. První místo v žebříčku analyzovaných eufemismů zaujímá politika. Poslední místo společenské eufemismy. V osobní sféře zaujaly první místo eufemismy týkající se smrti a nemoci. Což bylo zčásti zapříčiněno pandemií covidu-19, která nás v roce 2020 postihla. Naopak eufemismy týkající se pouze žen nebo mužů zaujímají v osobní sféře poslední místo. Četnost výskytu eufemismů v médiích můžeme také nalézt na konci této práce v příloze č. 2. Sesbíraný materiál začíná na jaře 2019 a končí na podzim 2020. Jazykový materiál byl získán observační metodou neboli způsobem poznávání věcí pozorováním. Mezi analyzovanými skupinami očekáváme rozdíly v použití eufemismů a tedy i rozdíly v jejich funkcích. Analyzované texty jsou následně uvedeny v seznamu excerpované literatury.

Zaměříme se na eufemismy, které se týkají dění v současném světě, v rámci tematického hlediska bude tudíž v této práci z větší části podrobena analýze sociální sféra eufemismů. V menší míře se analýza bude týkat osobní sféry eufemismů. Sociální a osobní sféry eufemismů si dále rozdělíme na skupiny, s nimiž se můžeme v médiích setkat nejčastěji, budou podrobněji popsány. Ke každé skupině si uvedeme několik příkladů, kde si jejich výskyt vysvětlíme. Praktická část se bude tedy zaměřovat jak na výskyt eufemismů v současných ruských médiích, tak na jejich význam a hlavní funkce.

Analyzované skupiny sociální a osobní sféry jsou následně seřazeny podle jejich četnosti v médiích. Ke každému eufemismu si uvedeme také vyjádření, které by autor

pravděpodobně použil, pokud by se k eufemismu neuchýlil. Funkce, na které se v této práci rovněž zaměříme, budou: zmírnění hrubého výrazu, maskovací estetická funkce a okrajově také manipulativní dopad na příjemce.

Pro analýzu bylo použito internetové zpravodajství, které patří v Rusku mezi nejčtenější vůbec. Byly vybrány na základě online žebříčků a na doporučení od známých, kteří v Rusku žijí. V knize *Masová komunikace a veřejné mínění* je vysvětlen pojem masová média a masmédia takto: „Pojem masová média a masmédia pochází z anglického spojení slov *mass media*. Masovými médii se rozumí komunikační prostředky a instituce, které dokáží velkokapacitně vyrábět sdělení veřejného charakteru a distribuovat je směrem k rozptýlenému, rozmanitému a individuálně neurčenému publiku“ (Urban et al. 2011: 48). Můžeme tedy říct, že samotné slovo masový odkazuje na velký počet lidí. Tedy šířený obsah směřuje k velkému počtu osob. Masová média k tomu používají několik typů komunikačních prostředků (například televize, rádia, noviny aj.), se kterými se setkáváme každý den. Proto patří v moderním světě k jeho neodmyslitelné součásti.

Argumenty a Fakta (Аргументы и Факты) jsou masmédia, která mají v naší práci největší zastoupení, nalezneme je na webové stránce AIF.RU <https://aif.ru/>. V těchto médiích podléhají eufemizaci různá témata, obzvláště pak politická a společenská sféra. Dále pak ekonomická, vojenská tematika. V menší míře zde můžeme také najít články týkající se sportu, společnosti atd. V roce 2020 zde také zavedli samostatnou část pro celosvětovou pandemii, která v tomto roce vypukla. Nejen Argumenty a Fakta, ale také další média vydělila na svých stránkách samostatný odkaz věnovaný celosvětové pandemii. Tento typ médií je znám lidem nejen v Rusku, ale také v dalších zemích. Dalším ze zástupců médií, bez kterého by se naše analýza neobešla, byly Vědomosti (Ведомости), jedná se o tzv.obchodní publikaci (деловое издание), které můžeme nalézt na webové stránce <https://www.vedomosti.ru/>. Ve velké míře jsou zde eufemizována témata týkající se ekonomie, financí, politiky. Dále jsme se zaměřili na deník Izvestija (Известия), novinový informační portál, kde jsou hlavními tématy události týkající se Ruska, ekonomiky, a také události zaměřující se na sportovní tematiku. Všechna tato témata můžeme najít na stránkách <https://iz.ru/>. Jako další médium byl zvolen deník Kommersant (Коммерсантъ). Kommersant je stejně jako vědomosti obchodní publikací. Obsahuje velké množství různých témat, týkají se například ekonomie, financí, politiky. V menší míře také společenské sféry a sportu. Jedná se o velmi starý deník, který byl založený téměř před sto lety.

Tuto skutečnost potvrzuje následující věta „один из старейших издательских домов и одна из самых авторитетных и влиятельных медиаструктур в стране“ (<https://www.kommersant.ru/>).

Jako další si popíšeme Komsomolskuju pravdu (Комсомольская правда), jedná se o ruské noviny, ve kterých se ve větší míře vyskytují politická a ekonomická témata. V menší míře pak články týkající se vojenství, sportu, společnosti a v neposlední řadě také rubrika týkající se koronaviru. Všechny články nalezneme na webové stránce <https://www.kp.ru/>. V analýze se můžeme také setkat s eufemismy, které se vyskytují na webových stránkách Moskovskij Komsomolec (Московский Комсомолец). Jedná se o regionální deník, ve kterém se můžeme dočíst mnoho informací především z politické, ekonomické a společenské sféry. Moskovskij Komsomolec není populární jen v Rusku, ale také v dalších zemích – „один из крупнейших издательских домов России, авторитетный и известный не только в нашей стране, но и за рубежом медиахолдинг“ (<https://www.mk.ru/>). Následující webové stránky poskytují ve velké míře informace z oblasti vojenské, politické a veřejné. Mluvíme o deníku Nezavisimaja gazeta, tento deník bychom mohli do češtiny přeložit jako Nezávislý deník. Nezávislý deník, stejně tak jako Kommersant, patří k největším periodickým vydavatelstvím v současném Rusku (<https://www.ng.ru/>). Analýza je také uskutečněna díky společensko-politickým novinám Novaja gazeta (Новая газета). Články týkající se společnosti, ekonomie můžeme najít na webové stránce <https://novayagazeta.ru/>. Je zde možné najít také různé komentáře, interview apod. Jako poslední je to pak Rossijskaja gazeta – což lze přeložit jako Ruské noviny (Российская газета), v těchto novinách se v podstatě nenachází politická témata. Na webových stránkách <https://rg.ru/> se vyskytuje především sociální, ekonomický a sportovní obsah. Nejvíce však témata týkající se smrti člověka a různých nehod a katastrof.

7.1 SOCIÁLNÍ EUFEMISMY

Při excerpaci materiálu se spíše setkáváme ve větší míře se sociálními eufemismy. V rámci této sféry jsme se nejčastěji setkávali s obsahem týkajícím se diplomacie, ekonomiky, vojenství, vztahů mezi sociálními a národními menšinami a v menší míře také s eufemismy ze světa sportu a společnosti. V každé skupině zmíníme eufemismy, které se vyskytovaly v daných skupinách ze všeho nejvíce, a popíšeme si jejich funkce.

7.1.1 EUFEMISMY SPOJENÉ S DIPLOMACIÍ A POLITIKOU

Samotná politická lingvistika má podle Adamka (2016: 13) řadu cílů. Například se může jednat o ovlivňování lidí, působení na okolí aj. Toto následně potvrdil v další své práci, kde z krátké analýzy zjistil, že autoři často využívají jiné konstrukce, aby vědomě manipulovali s lidmi a zkreslili tak politickou realitu (Adamka 2017: 112). Eufemismy spojené s diplomacií a politikou můžeme najít skoro na všech webových stránkách, které jsme si vyjmenovali, nejčastěji však na webové stránce Argumenty a Fakta.

Ukážeme si příklady politických eufemismů, v ruském jazyce se jedná o termín *политические эвфемизмы*. Tato sféra eufemismů se používá především proto, aby zamaskovala negativní činnosti státu, konflikty mezi státy a chránila postavení země. Mohlo by se zdát, že některé z níže uvedených eufemismů patří spíše do vojenské skupiny eufemismů. Druhým cílem může být vytváření politických eufemismů v současné ruštině jako zmírnění významu přímých pojmenování, jež jsou nežádoucí z politických nebo etických důvodů. V šesté kapitole teoretické části jsme již zmínili, že politici, novináři a obecně osoby, které mluví ke společnosti, musí mluvit politicky korektně, vybírat slova, která jsou prospěšná pro veřejnost a nikoho neurazí. Zmínili jsme, že v politice se často používají eufemismy, které zjemňují, neboli zmírňují konkrétní problematiku.

Na následujících dvou příkladech si představíme zjemnění neboli zmírnění konkrétních výrazů: *Госдепартамент провел в четверг специальный брифинг по России, где обвинил Москву во вмешательстве в дела Сирии и Ливии, а также в дезинформации по COVID-19, сообщает РИА Новости* (<https://aif.ru/>). Slovo *дезинформация* je zde s největší pravděpodobností použito místo přímého označení *ложь*. Mohli bychom říct, že se tak děje kvůli zjemnění výrazu s negativní konotací. Slovo *дезинформация* v podstatě označuje lež, podvod, zkreslení pravdy, a díky tomu je zde možný manipulativní účinek. Tím, že se autor vyhnul použití přímého slova, zabránil negativní reakci příjemce a zachoval neutrální konotaci. Dalším příkladem nám může být věta *Прервав выступление представителя крымских татар, Украина снова продемонстрировала свою нетерпимость к малым народам, добавил также Володин* (<https://www.dv.kp.ru/>). Eufemismus *нетерпимость* se používá místo přímého označení s negativní konotací *жесткость*, i v této větě je použit kvůli zjemnění daného výrazu. Podobné případy můžeme také zaznamenat u slova *фальшь*.

Většinou se jedná o jemnější eufemismus než u výrazu jako *неправда*. V politické sféře se s tímto eufemismem setkáváme zcela běžně. Slovo nepravda je stylisticky neutrální slovo, které se používá místo synonymní jazykové jednotky, která se může mluvčímu zdát neslušná, hrubá, neestetická. Zde tento zvolený eufemismus přímo zjemňuje podstatu jevu: *Итогом этой национализации памяти станет новая травма: многое, что связано с Великой Отечественной, будет покрыто **фальшью*** (<https://novayagazeta.ru/>). **Фальшью** zde autor použil, aby zjemnil výraz a zakryl negativní význam slova.

Jak jsme se mohli přesvědčit, výběrem správných slov se můžeme vyhnout negativnímu vlivu na čtenáře, který by u něj způsobil diskomfort. Příklady slov, která jsme si uvedli jako možné původní označení, ke kterým by se autoři uchýlili, pokud by nechtěli zjemnit skutečnost, jsou zpravidla hrubé a ve veřejné komunikaci nevhodné.

Mluvili jsme také o funkci, která je v médiích používána velmi často, a to o funkci maskovací. V politice se často chceme vyhnout přímému označení, a tak ho záměrně maskujeme. Je zde totiž nezbytné, aby se autor vyhnul negativní podstatě jevu. Jako příklad nám poslouží následující věta: *Как отметили в посольстве, Вашингтон продолжает **деструктивную** деятельность в тот момент, когда нужно сплотиться перед лицом общей беды* (<https://aif.ru/>). Zde výraz **деструктивная** nahrazuje slovo s negativní konotací – *разрушительный*. Tento eufemismus se často vyskytuje v represivních sférách vlády a ve snaze zakrýt státní a vojenské záležitosti. Slovo v následující větě je také eufemizováno, autor zde použil opět funkci maskovací: *По словам чиновника, на видеозаписи действительно запечатлен его брат, однако все происходящее Ермак называет спланированной попыткой **дискредитировать** власть* (<https://www.mk.ru/>). Zde můžeme říct, že výraz **дискредитировать** je zde užít, aby nebyla podkopávána důvěryhodnost vlády, poškozena její dobrá pověst a vůle. Je důležité, aby lidé vládě a jejím krokům neustále důvěřovali. *Он также отметил, что американский генерал **лукавит**, говоря о претензиях России на юг Украины* (<https://iz.ru/>). **Лукавит** místo slova *обманывает* ve smyslu zamaskování před adresátem nepříjemné podstaty politických procesů. Označuje slabý stupeň příznaku a změkčuje vyjádření. Dalším, velmi podobným příkladem, je věta, která maskuje negativní postoj soupeře: *Политологи полагают, что к высокому конкурсу привело **ослабление позиций**. «Единой России», но на фоне размытия голосов и тихой компании шансы победить больше у тех, у кого сильнее организационный ресурс*

(<https://www.kommersant.ru/>). Zde nahrazuje *ослабление позиций* výraz *утрата доверия*, tento typ eufemismu můžeme označit jako výraz s manipulativním účinkem na příjemce. Diskreditace soupeře, negativní postoj k němu. Vyjádření negativního vztahu k situaci se uskutečňuje na základě několika taktik. Můžeme se také setkat s eufemismy, které se snaží vyhnout agresivní náladě a nevoli občanů, které by v nich mohly být vyvolány, pokud by se autor k eufemismům neuchýlil. Jedná se například o slovo *нелегальный*, které skrývá skutečný význam slova, a to *противозаконный*: *В 2019 году широкое распространение в Челябинской области получили нелегальные схемы «возвратного лизинга,...* (<https://www.kommersant.ru/>).

Výše zmíněné příklady potvrzují to, co jsme již uvedli ve čtvrté kapitole. Jedna z funkcí, kterou popsal Krysin, byla právě funkce maskovací, byla označena jako ta, jež bývá nejvíc používána v médiích. Charitonova (2008) uvedla, že tento typ eufemismu se používá především pro politické účely. Je důležité dodržovat jistou komunikační etiku, a tak je v některých případech vhodnější spíše věci zamaskovat, a tím pádem se vyhnout pohoršení společnosti. Jak můžeme vidět, tato skupina eufemismů skutečně slouží k tomu, aby zamaskovala negativní skutečnosti – ať už týkající se vlády, či celého státu. Často ale není úplně vhodné zamaskovat pravou podstatu jevu, není přijatelné, aby se o krocích, které stát podniká, takzvaně mlžilo, a proto se autoři často uchylují (mohli bychom říct k „pouhému“) zmírnění významu přímých skutečností.

7.1.2 EUFEMISMY TÝKAJÍCÍ SE VOJENSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

Další sféru, kterou zmíníme, jsou eufemismy, které mají za úkol skrýt různé akce týkající se válek a konfliktů mezi státy, v podstatě maskují ozbrojené konflikty. V ruském jazyce bývají tyto eufemismy označovány jako *военные эвфемизмы*. Často se jedná o funkci nahrazení určitého jevu jiným, aby se autor vyhnul negativnímu a nežádoucímu vlivu v médiích. Jsou velmi blízké eufemismům, které se týkají politiky. Nejčastěji se vyskytují v médiích jako *Аргументы и Факты*, *Московский Комсомолец*, *Независимая газета*. V této skupině se můžeme nejčastěji setkat s eufemismy jako: *агент*, *воздушная поддержка*, *изделие* aj. Jak jsme si na začátku této kapitoly zmínili, tak se můžeme ale setkat i s dalšími eufemismy, kde se užívá funkce maskovací. Jako zamaskování nepřijemného jevu nám poslouží následující věta: *Теперь всю черновую работу по зачистке территории вокруг границы с Соединенными Штатами выполняют именно мексиканские военные и полиция, за что их постоянно*

нахваливает Трамп и члены его администрации (зато сами мигранты обвиняют уже теперь мексиканские власти якобы в расизме и сговоре с американским империализмом) (<https://www.ng.ru/>). V uvedené větě se autor uchýlil k eufemismu ve vyjádření, že bylo zabito příliš mnoho nevinných civilistů. Eufemismus **зачистка территории** maskuje skutečnost, a tou je **физическое уничтожение**.

Vojenské eufemismy mají také funkci, která co nejvíce problematiku zmírňuje. Díky tomu se může snižovat sociální napětí. Použití takových eufemismů umožňuje, že jej příjemce vnímá pozitivně, proto můžeme mluvit také o jeho manipulativním účinku. Jako příklad nám poslouží věta: *И это притом, что Киев тогда не закрыл воздушное пространство для полетов гражданских самолетов над зоной **вооруженного конфликта*** (<https://volg.mk.ru/>). Seničkina (2016: 162) ho ve svém slovníku popisuje jako „столкновение между различными государствами, народами, общественными группами.“

Samotný výraz **конфликт** je eufemismem pro slovní spojení **локальная война**. S největší pravděpodobností to platí i v tomto případě u eufemismu **вооруженный конфликт**. Velmi podobný eufemismus, který už ale maskuje nepokoje, válku, si ukážeme v následující větě: *...я прошу дать правовую оценку факту неприятия украинской властью решения о проведении **антитеррористической операции** и последующем введении военного положения в связи с событиями в Крыму* (<https://www.ng.ru/>). Zde autor záměrně užil eufemismu **антитеррористическая операция**, aby se tak vyhnul použití přímého výrazu – **война**. Dalším takovým eufemismem, který bychom ale mohli brát spíše jako obecný, je eufemismus **воздушные удары**. Zkresluje vnímání reality, a právě díky tomu autor dosahuje také manipulativního účinku: *В разгар боев по позициям талибов нанесли **воздушные удары** самолеты афганских ВВС, после чего в схватку с боевиками вступили бойцы спецподразделений (коммандос)* (<https://www.ng.ru/>). Ve spojení s válkou se užívá často také eufemismus **миссия**, který nahrazuje slovní spojení **военное вмешательство**: *Также данные факты должна подтвердить Специальная мониторинговая **миссия** ОБСЕ, публикующая отчеты на несколько дней позже, тогда это станет еще одним фактом нарушения Киевом своих международных обязательств, отметил Мирошник* (<https://aif.ru/>). Užítí přímého výrazu s sebou nese negativní smyslovou zátěž, a stává se tak nežádoucím pro použití v moderních médiích. Vyhýbá se tak užítí přímé nominace. Na toto slovo můžeme velmi často narazit v médiích.

V některých státech se stále můžeme setkat s trestem smrti. Trest smrti bývá většinou nahrazen výrazem, který tuto skutečnost zjemňuje: *Господин Гилязов добавил, что «есть преступления очень страшные, за которые, прошу прощения, только **высшая мера** наказания* (<https://www.kommersant.ru/>). Slovním spojením *высшая мера* se v této větě myslí *смертная казнь*. Můžeme říct, že toto slovní spojení zjemňuje danou problematiku věci a autoři se chtějí vyhnout přímému použití výrazu, který skrývá skutečnou podstatu jevu. Zmírnění jevu se také často vyskytuje v represivních sférách vlády a v činnostech vlády, například: *Как объясняет Халед, в марте его брата и сестру **задержали** в Эр-Рияде спецслужбы* (<https://www.ng.ru/>). Zde můžeme konstatovat, že výraz *задержали* zjemňuje výraz *арестовать*. Je zde nutné zmírnění/zjemnění pojmenování.

7.1.3 EUFEMISMY SPOJENÉ S EKONOMIÍ

Další oblastí, ve které se eufemismy vyskytují, je ekonomie, ruským termínem je slovní spojení *экономические эвфемизмы*. Velmi úzce souvisí s politikou, a proto se zde vyskytují funkce, jako je ochrana činnosti vlády zakrývající negativní jevy, jež by mohly ohrožovat zemi. Zavarzina (2006) ji sama zmínila ve své knize *Эвфемизмы как проявление „политической корректности“*. Používají se také proto, aby lidé k zemi a vládě a ke státní ekonomice neztratili důvěru. S touto skupinou se ze všeho nejčastěji můžeme potkat na internetových stránkách *Коммерсант*, *Аргументы и Факты*, *Комсомольская правда*. Aby lidé stále důvěřovali své zemi, nemohou se autoři příliš často uchýlovat k maskování reality. Chtějí často pouze zjemnit pravou podstatu věci, která není v souladu s veřejnou etikou. V případě, že by autoři textů tyto eufemismy nepoužívali, v občanech by to mohlo vyvolat nevoli vůči ekonomické situaci a podkopat tak důvěru ve stát. Použití takových slov, která nejsou eufemizována, by mohlo u člověka vytvořit špatnou představu reality. Často se zde můžeme setkat s eufemismy jako: *без средств, инфляция, либерализация цен, освобождение цен*. Několik takových eufemismů si ukážeme: *Всё это происходило на фоне общей экономической слабости, большого **бюджетного дефицита** и огромного внешнего долга, который доходил до 100% ВВП* (<https://aif.ru/>). V tomto případě autor použil eufemismus *бюджетный дефицит*, který se používá v médiích velmi často. Slovní spojení nahrazuje přímé pojmenování *недостаточность средств*. Dalším takovým příkladem, kdy chtěl autor snížit negativní podstatu ekonomického jevu, je věta:

Например, в марте они упали до 45 пунктов, приблизившись к минимуму IV квартала 2014 года (43,4) — периода удара по экономике санкциями и девальвацией рубля (<https://iz.ru/>). V češtině slovo devalvace označuje znehodnocení měny. Pokud by tedy autor tento vyznačený eufemismus nepoužil, s největší pravděpodobností by užil slovní spojení **падение курса валют**. Následujícím eufemismem se autor vyhnul negativnímu vlivu na příjemce: *Банкам накладно проверять заемщиков* (<https://www.kommersant.ru/>). Kdyby nebyl užit eufemismus, autor by se s velkou pravděpodobností uchýlil ke slovu **дорого**.

Můžeme se ale přece jenom setkat také s eufemismy, které přímo zakrývají neschopnost svého státu a snaží se vyzdvihnout ekonomiku, ukázat ji v lepším světle. Maskují špatnou ekonomickou situaci, použitím těchto eufemismů je docíleno toho, že vnímání daného stavu je mnohem pozitivnější. Následující věta skrývá mnoho ekonomických problémů své země, upadá zde důvěra národa jak k měně, tak k vládě dané země. Aby se skryl negativní smysl jevu a složitá ekonomická situace v zemi, užívá se tento eufemismus: *Однако это происходит обычно в тот момент, когда большая часть ослабления рубля уже позади* (<https://aif.ru/>). Často se totiž místo slovního spojení **экономический кризис** užívá **ослабление рынка**, můžeme se domnívat, že je to i v tomto případě, kdy se mluví pouze o měně. V této sféře se také často vyskytuje eufemismus **либерализация цен**, který maskuje nepříliš kladnou situaci, a to **повышение цен**.

Poslední příklad, který si v rámci této oblasti ukážeme, jsou eufemismy, které by mohly být zařazeny také do následující skupiny (tj. diskriminační rozdíly). Jedná se o velký problém, kdy rodina nemá dostatek financí, a tak jim stát poskytuje finanční podporu na živobytí: *Правительство предлагает малообеспеченным семьям многочисленные меры поддержки – от бесплатного питания, жилищных и детских пособий до освобождения от подоходного налога* (<https://aif.ru/>). Autor použil tento eufemismus místo přímého pojmenování **бедные**. U tohoto eufemismu bychom mohli polemizovat, zda patří do této skupiny, nebo do diskriminačních problémů a rozdílů. Použitím tohoto eufemismu se zmírní negativní jevy společnosti, jako je například nerovnost mezi obyvatelstvem, chudoba. Můžeme říci, že se zde vyskytuje manipulativní vliv na posluchače, protože adresát nevidí to, co se doopravdy děje. Je to zapříčiněno změkčením významu, z druhé strany takové eufemismy mění postoj těchto chudých lidí k příjemcům. Média se přizpůsobují trendům společnosti, a tak tyto eufemismy

používají, aby posílila v obyvatelích myšlenku, že s lidmi, kteří mají hmotné problémy, je třeba zacházet s úctou a respektem, že na podobných situacích není nic špatného, ale že je třeba těmto lidem pomáhat.

7.1.4 DISKRIMINAČNÍ SKUPINY A ROZDÍLY

Často se jedná o různé typy národnostních skupin nebo o problémové skupiny. Jako ruský termín bychom mohli použít – отношения между национальными и социальными группами. Typické je především maskování negativního jevu. V menší míře také funkce zjemňující. Ve druhé kapitole jsme již tuto skupinu zmiňovali, Krysin ji popsal jako skupinu osob, která nepatří k dominantní části společnosti, bývá veřejností často utlačována nebo je přímo společností zakázána. Pravidelně se zde můžeme setkat s eufemismy: *лица без определенного места жительства, химически зависимые люди* a další, které si v této skupině popíšeme.

V médiích se tato problematika vyskytuje již méně. Můžeme ji najít především na webových stránkách, jako jsou Ведомости, Новая газета, Коммерсантъ, Российская газета, Известия. Většinou se jedná o nějaký nedostatek, ať už peněz či jídla. Můžeme se setkat také s různými dalšími problémy, jako jsou masové nepokoje, lidé závislí na drogách, alkoholu, prostitutky aj. Výše, ve skupině zaměřené na ekonomii, jsme zmínili slovní eufemistické spojení *малообеспеченные семьи*. Poukázali jsme také na to, že zapadá i do této části eufemismů. Použití tohoto eufemismu nezní jako urážka vůči osobám, které na tom nejsou tak dobře jako ostatní. Tento eufemismus pravou skutečnost pouze zjemňuje, aniž by odstranil negativní význam jevu, a zároveň obsahuje prvky manipulativní vliv. Žijeme ve 21. století, a tak se již setkáváme s větší tolerancí vůči takovým lidem. Kdyby se autor k tomuto eufemismu neuchýlil, je pravděpodobné, že by užil takový výraz, který by mohl naznačovat, že si lidé za svou chudobu mohou sami. Naproti tomu existují eufemismy, které již slouží k přímému maskování. Je jich užíváno tak, aby se autor vyhnul negativnímu vlivu na příjemce. V následujících větách si takové eufemismy popíšeme: *Проект «Взаимопомощь» помогает людям, оказавшимся в сложной жизненной ситуации из-за эпидемии коронавируса* (<https://www.vedomosti.ru/>). Pokud by autor textu eufemismus nepoužil, volil by pravděpodobně slovní spojení, jež by mohlo znepríjemnit/narušit život obyvatel. Stejnou funkci autor užil i u dalšího příkladu: *В 10 из них люди уже страдают от недоедания* (<https://aif.ru/>). Eufemismus *недоедание* maskuje skutečnou realitu,

a tou je *голод*. V médiích se také můžeme setkat s eufemismem *этническая чистка*, který maskuje nevhodný výraz *уничтожение лиц, принадлежащих к определенной национальности или народности*. Likvidace místních obyvatel nahrazuje hromadné zabíjení. Většinou tak bývá dosaženo manipulativního a eufemistického efektu. Použitím takového typu eufemismu se zakrývá skutečná podstata toho, co se událo, a snižuje se tak negativní reakce společnosti. V této skupině se můžeme setkat s eufemismem *без родительского внимания*. Tato skutečnost se týká dětí, které přišly o své rodiče, tedy sirotků. Tento eufemismus má také funkci maskovací: *И особенно для детей, которые остались без родительского тепла и внимания* (<https://www.kp.ru/>). Následující slovní spojení bylo eufemizováno na základě zmírnění hrubého a nepříjemného výrazu: *После этого деньги списывались по подложным судебным решениям в пользу молдавских компаний, и члены преступного сообщества присваивали средства себе* (<https://novayagazeta.ru/>). Zde je užít eufemismus, abychom změkčili nežádoucí záporný smysl jevu – *группа людей для совершения особо тяжких преступлений*.

V této oblasti se tedy vyskytují téměř všechny funkce, ze všeho nejčastěji funkce zjemňující a maskovací, která bývá často spojená s manipulativním dopadem na příjemce.

7.1.5 SPORTOVNÍ EUFEMISMY

Sportovní eufemismy rovněž spadají pod sociální témata, byť jsou užívána v menší míře než u předchozích skupin. V následujících větách si ukážeme eufemismy, se kterými se v této skupině můžeme setkat nejčastěji. Tyto eufemismy se převážně vyskytují na webových stránkách *Аргументы и Факты*, *Известия*, *Российская газета*, *Коммерсантъ*. Tento typ eufemismů se snaží své sportovce ukázat v tom nejlepším světle, a tím je zároveň podporovat, neděje se tak ale u všech sportovců. Motivací je, aby lidé neztratili ve své sportovce důvěru a uznání. Zahalují se zde jejich selhání a ztráty. Dochází zde také ke zmírnění významu. Jako příklad nám poslouží věta: *Таким образом, не набрав пока ни одного очка, армейский клуб практически лишился шансов на выход в play-off из группы, в которой, как казалось перед стартом, вполне мог рассчитывать минимум на второе место* (<https://www.kommersant.ru/>). S jistotou můžeme říct, že kdyby se autor k eufemismu neuchýlil, použil by slovo

проиграть. Zjemňuje se zde negativní událost jevu, proto dochází k užití slova s pozitivní konotací.

Následující eufemismus se snaží zamaskovat skutečnost. *Тем не менее мы в первый сезон заняли третье место в зоне «Запад» ПФЛ, уступив путевку в ФНЛ очень сильному «Чертаново», которое к тому моменту имело уже сыгранный состав, а сейчас могло претендовать на выход в премьер-лигу, если бы не досрочное завершение чемпионата* (<https://iz.ru/>). Kdyby se o eufemismus nejednalo, bylo by s největší pravděpodobností zvoleno slovo **проиграть**. Důležitou roli tu bude hrát také etika daného slova. Autor užil eufemismus právě kvůli zamaskování povahy událostí a ochraně sportovců. K eufemismům se v této části přiklání i ve chvíli, pokud se sportovci dopustili zásadního prohřešku, tím je doping: *В крови спортсменки нашей запрещенный препарат фуросемид* (<https://aif.ru/>). Často se užívá také eufemismu *химия*. Veškerá chemická pomoc, jako jsou různé preparáty, léky či pilulky, je ve sportu přísně zakázána, a proto se autoři tuto skutečnost snaží zamaskovat.

Sportů se mohou rovněž účastnit nejen zdraví lidé, ale také ti, kteří mají nějaké psychické či fyzické omezení. Autoři těchto článků eufemismy používají především proto, aby zjemnili pravou podstatu věci, navíc by nebylo společensky vhodné nazvat tyto lidi „pravým jménem“. Tito lidé se nazývají paralympionici, například *паралимпийская чемпионка*, koná se také paralympiáda určená pro lidi s psychickými, fyzickými zdravotními postiženími: *... что одно из подразделений ГРУ якобы совершило кибератаки с целью сорвать Олимпийские и Паралимпийские игры в Токио* (<https://www.kommersant.ru/>).

7.1.6 SPOLEČENSKÉ EUFEMISMY

Další oblastí, ve které mají eufemismy široké zastoupení, je oblast společenská. V této skupině eufemismů se hovoří především o profesích a jim podobných záležitostech. Hlavní funkcí je zde změkčení negativního výrazu, snaha působit na čtenáře co možná nejjemněji, utvářet si kladný postoj. Tyto eufemismy se týkají především záporných událostí, např. nedostatek pracovních míst, propouštění z práce, nezaměstnanost. Použitím těchto eufemismů se autoři snaží odklonit veřejnost od negativních událostí, se kterými se běžně můžeme setkávat v životě. Vyskytují se nejčastěji na stránkách, jako jsou Коммерсантъ, Российская газета. Lze konstatovat, že jsou velmi podobné

eufemismům, které se týkají diskriminačních skupin a rozdílů. Můžeme zde tedy také hovořit o eufemismech jako: *беспорядки, преступное сообщество* atd.

Často se zde setkáváme s velmi nepříjemnou skutečností, a tou je propouštění zaměstnanců: *Всё это дало возможность оптимизировать количество постов, сократить затраты на энергоносители, снизить затраты на закупку запчастей, ремонт и обслуживание* (<https://rg.ru/>). *Оптимизация персонала* – eufemismus, který zjemňuje pravou podstatu věci, a to *увольнение*. Můžeme s jistotou konstatovat, že podobně je tomu i v tomto případě, kdy autor použil slovní spojení *оптимизировать количество постов*. Je zřejmé, že se tato skutečnost netýkala pouze jednoho člověka, nýbrž více lidí.

Na začátku roku 2020 začal svět sužovat koronavirus. Pandemie bohužel zapříčinila jak velkou úmrtnost, krach velkých a malých společností, tak i hromadné propouštění.

Около 70 тысяч студентов могут потерять работу из-за коронавируса (<https://www.kommersant.ru/>). Zde se autor namísto přímého pojmenování *быть уволенным* uchýlil k eufemismu *потерять работу*. Tento eufemismus se používá, když se snižuje počet zaměstnanců, ale nechceme tuto skutečnost nazvat pravým jménem. Tato skupina eufemismů plní tedy především funkci zjemňující. Média se snaží tyto skutečnosti ukázat bez jakýchkoliv příkras a nelhat tak společnosti.

7.2 OSOBNÍ SFÉRA EUFEMISMŮ

Jak už jsme zmínili výše, s osobní sférou eufemismů se setkáváme hlavně v mluvené podobě. Spadají sem témata jako fyziologické procesy a stavy, intimní části těla, vztahy mezi ženou a mužem, nemoci a smrt. Používají se především proto, abychom se vyhnuli komunikativnímu diskomfortu u příjemce. Je zde užita především estetická funkce. Tyto výrazy bývají často označovány jako tabu. Vyskytují se především v médiích – *Аргументы и Факты, Российская газета, Московский Комсомолец, Известия*.

7.2.1 INTIMNÍ ČÁSTI TĚLA A VZTAHY MEZI ŽENOU A MUŽEM

Tato skupina zahrnuje eufemismy, které se do ruského jazyka překládají následujícím způsobem: *определенные части тела, связанные с «телесным низом»* a druhou část jako *отношения между полами*. Tyto skupiny se mnohdy týkají erotiky, ta byla vždy do

jisté míry tabu, mnohdy je to něco zakázaného, o čem není vhodné mluvit, ať už veřejně, nebo s někým, kdo je nám blízký.

Naopak lékaři se nepřímo těmto eufemismům vyhýbají, jelikož u intimních částí těla používají latinu (Крысин 2004: 268). Můžeme říci, že v obou skupinách dochází především k funkci maskovací, dále se pak k eufemizaci autoři uchylují na základě etiky. Slova týkající se první skupiny byla považována, možná ale stále považována jsou, za obscénní. Je však zvláštní, že lidé tyto části těla eufemizují. Kupříkladu malíři, sochaři a další umělci zobrazovali nahé tělo bez jakéhokoliv studu. Pro tyto dvě skupiny existuje velká škála eufemismů, my si představíme ty, které se v médiích vyskytují nejčastěji. Krásně zvolený eufemismus si ukážeme v následující větě: *Мы лечим сердце, репродуктивную систему, исправляем осанку, зрение — и мозг ничем не хуже* (<https://aif.ru/>). Zde autor použil slovní spojení *репродуктивная система*, je jisté, že zde bylo zamaskováno slovní spojení *половые органы* – *polovye organy*.

Vztahy mezi ženou a mužem již nebývají tolik tabuizované, jako tomu bylo u skupiny předchozí. Stále ale můžeme mluvit o funkci maskovací a estetické: *Я действительно состояла на протяжении некоторого времени в интимных отношениях с Сереей* (<https://aif.ru/>). Eufemismus v *интимные отношения* maskuje pravou podstatu – *сексуальные отношения*. Dále se můžeme setkat s dalšími, velmi podobnými eufemismy: *интимная связь, физическая близость* atd. Jako příklad nám poslouží slovo v následující větě: *... что под воздействием запрещенных веществ вступил в интимная связь с двумя девушками...* (<https://iz.ru/>). V této větě autoři použili eufemismus záměrně, nepíše se zde pouze o tom, že dotyčný měl něco se dvěma ženami zároveň, ale také že požil zakázané látky. Můžeme se jen domnívat, že ten, koho se to týká, bude mít z ostudy kabát. Další věta maskuje pravou skutečnost, totiž sex: *... а заниматься любовью предпочитают просто для удовольствия...* (<https://aif.ru/>). Naopak při použití eufemismu *ничего не было* je jasné, že nic fyzického mezi dvěma dotyčnými neproběhlo.

7.2.2 EUFEMISMY SPOJENÉ SE SMRTÍ A NEMOCÍ

Eufemismy, ruský termín *эвфемизмы*, касающиеся смерти и болезни, se v této oblasti používají především kvůli morálce a snaze zjemnit nepříjemnou realitu, proto se více používají neutrální výrazy. Pro lidi je často obtížné mluvit o něčí smrti, proto se těmto slovům vyhýbají a preferují jiná slova. Především pak v posledním půlroce, toto téma

se totiž vyskytovalo v médiích ve větší míře – svět zasáhla celosvětová pandemie, média se tuto skutečnost a často bohužel u mnohých i nezvratný konec této nemoci (smrt) snažila co nejvíce zjemnit, aby v lidech nevyvolávala velký strach. Obzvláště v posledních několika měsících, kdy počty nakažených lidí a vážných případů každým dnem nekontrolovatelně rostly, s čímž souvisel i stoupající počet úmrtí. Eufemismů je zde využíváno, pokud se smrt týká někoho, koho známe osobně, abychom se alespoň částečně vyhnuli bolesti, která je s touto ztrátou spojována. Ve chvíli, kdy je řeč o smrti, setkáváme se nejčastěji s eufemismy jako:

С начала пандемии в регионе зафиксировано 18 случаев с летальным исходом (<https://volg.mk.ru/>). Vyznačený eufemismus maskuje slovo smrt. Velmi podobným typem eufemismu je výraz *летальный* maskující slovo *смертельный*. Označení věci pravým jménem by mohlo šokovat, ublížit našim pocitům. Autoři zde volí zjemňující funkci, vyhnuli se tak tématu, které nás děsí. K eufemizaci se v této oblasti přistupuje také kvůli estetické funkci. Zjemňující a zároveň estetickou funkci nalezneme ve větě: *В Петербурге в возрасте 65 лет ушел из жизни Александр Викторов, который с 2004 по 2008 годы был главным архитектором города* (<https://rg.ru/>).

U výše zvýrazněného eufemismu je hlavním cílem zjemnění nám nepříjemného výrazu – *умереть*. Smrt, jak už z názvu kapitoly vyplývá, není jediná, která se v této oblasti zjemňuje. Se smrtí také souvisí další výrazy jako: *до конца дней*, který nahrazuje slovní spojení *до самой смерти* nahrazující pravou skutečnost – *смерть*: *И хочу, чтобы я была единственной в его жизни, хочу быть с ним до конца своих дней* (<https://www.bryansk.kp.ru/>). Nevyhnou se tomu ani různé nemoci, označení člověka, který je vážně nemocný, má nevyлéčitelnou chorobu aj.: *На фоне вирусной пневмонии появились сильный кашель и одышка, нарастала интоксикация* (<https://volg.mk.ru/>). Eufemismus *интоксикация* je ve výše zmíněné větě použit místo přímého pojmenování s negativní konotací, a to – *отравление*. Dalšími podobnými typy eufemismů jsou výrazy: *чувствовать себя плохо, нездоровый*, které zjemňují pravou podstatu věci, a tou je slovo *больной*. Strach ze smrti tu vždy byl, je a bude, což je také hlavní příčinou, proč autoři tyto eufemismy využívají.

7.2.3 SKUPINA OZNAČUJÍCÍ RYSY VZHLEDU A VĚKU OSOB

Další skupinou, se kterou se můžeme setkat, byť jen v menší míře, je ta, která označuje rysy vzhledu a věku osoby, v ruském jazyce bychom tyto eufemismy mohli označit jako

эвфемизмы, обозначающие особенности внешнего вида и возраст человека. Autor jsou využívány především kvůli etice a zásadním pravidlům ve společnosti. Jedná se například o slova jako: *немало лет, в годах, люди почтенного возраста, пожилой возраст* apod. Jako příklad nám poslouží věta: *И практически все болезни у **полных людей** протекают гораздо сложнее, чем у худых* (<https://aif.ru/>). Eufemismus **полные люди** autor v textu použil, aby zjemnil pravou podstatu věci, totiž že o někom můžeme říct – **толстый**. Na jedné straně je jejich použití zdvořilostní vůči lidem s nadváhou, na druhé straně je jejich užití dáno tolerancí a bojem společnosti s hanbou za tuto skutečnost. Pokud autor tento eufemismus použije, bude společnost na tento problém nahlížet lépe.

Lidé mohou být často znevýhodnění, ať už tím, že špatně slyší, špatně vidí nebo se u nich vyskytuje nějaká jiná vada, v těchto případech není vhodné, aby autoři používali přímá označení: *Для **слабослышащих** выпускников классы для проведения экзамена оборудуются звукоусиливающей аппаратурой, для глухих и слабослышащих при необходимости привлекается ассистент-сурдопереводчик* (<https://aif.ru/>). Zde platí stejný důvod použití eufemismu jako u předchozí věty, autor se tím snaží zjemnit pravou podstatu věci a použít slovo více neutrální. Jakmile by tak neučinil, nejspíše by použil slovo **глухой**. Lze uvést, že se tak pravděpodobně děje především kvůli etice ve společnosti. Ovlivňuje především vnímání lidí, protože svět jde s dobou a je velmi neetické a neslušné je nazývat nemocnými. Autor by ze stejného důvodu eufemizoval také výraz *слепой*, díky zvolenému eufemismu by nevznikly žádné špatné asociace v souvislosti s nemocnými, invalidními lidmi: *Для **людей с ограниченными возможностями** предусмотрены ремни безопасности, которым можно зафиксировать коляску* (<https://rzn.mk.ru/>).

To ale není zdaleka vše, s čím se můžeme v této skupině setkat. Jako příklad nám poslouží věta: *В **зрелом возрасте** обилие белковой пищи лишь ускоряет старение* (<https://aif.ru/>). Není příliš vhodné, abychom použili pravý význam, a to **старый**, nejspíš proto v tomto případě autor využil výše zvýrazněný eufemismus. Není příhodné nazvat lidi starými. Obzvláště u žen, kdy není vhodné ptát se na jejich věk. Etika a společnost to nedovolují.

7.2.4 EUFEMISMY TÝKAJÍCÍ SE ŽENSKÉHO POHLAVÍ

U obou oblastí, ať už u této, nebo také následující (tj. eufemismy týkající se mužů), je možné eufemismy zařadit do skupin, jež se týkají zevnějšku člověka, fyziologických procesů (těhotenství), profese aj. Rozdělení na dvě samostatné skupiny bude však mnohem přehlednější. A to proto, že budeme moci přesněji určit, jaké eufemismy se týkají pouze žen a které se naopak týkají jenom mužů. Zde se budeme zabývat postojem společnosti k zevnějšku a postavení žen ve společnosti. Tento typ eufemismu poukazuje na morální hodnoty, normy chování a na stereotypy. Mohli bychom je přeložit jako эвфемизмы, которые касаются женщин. Tyto eufemismy bychom mohli zařadit jak do sociální, tak do osobní sféry. Do sociální sféry bychom mohli přiřadit povolání a do osobní vzhled, věk aj. V této skupině se eufemizuje také jedno z nejstarších řemesel, prostituce, použití eufemismu umožňuje zamaskovat negativní označení těch, kteří takovou činnost provozují. Tato profese je společností stále velmi odsuzována: *Но что именно: ужесточать меры или, наконец, сделать древнейшую профессию официальной?* (<https://www.mk.ru/>). Zde autor použil místo přímého slova *проституция* slovní spojení *древнейшая профессия*, jelikož mluvit o prostituci je stále tabu. V moderní společnosti je toto téma stále velmi eufemizováno. Eufemizace se týká také přímo žen, které takovou práci vykonávají: *Это трогательный оммаж музам той эпохи — дамам полусвета, танцовщицам, моделям, гризеткам, куртизанкам, мидинеткам, цветочницам...* (<https://iz.ru/>). Tyto eufemismy se používají, aby zamaskovaly nejen tuto profesi, ale i samotné ženy, které tuto činnost provozují. Na tyto ženy se vždy lidé dívali „skrz prsty“.

Eufemizuje se také ale krásná věc, a tou je narození dítěte. Následující výraz tak vyjadřuje především zdvořilost: *А ребят я поздравляю, появление ребёнка — это самое крутое событие в жизни!* (<https://www.kazan.kp.ru/>).

Eufemizaci podléhají, jak už jsme zmínili, také věk, vzhled a jim podobné skupiny. Ženy je užívají mnohem více než muži, jelikož bývají samy k sobě více kritické. Tyto skupiny bychom mohli spíše zařadit do vzhledu a věku člověka. Zpravidla bývá eufemizována také oblast týkající se menstruace, která je brána jako určité tabu. Společnost o tomto tématu odmítá mluvit veřejně. Můžeme užít například tohoto eufemismu: *А перед критическими днями, особенно в последние дни перед менструацией, эксперты и вовсе не советуют лезть в воду* (<https://www.mk.ru/>). V první části věty autor použil

eufemismus *критические дни*. Existují ale také další pojmenování pro tuto skutečnost, například *эти дни* aj. Můžeme s jistotou konstatovat, že nejvíce se v této skupině eufemizuje práce, která bývá označována jako nejstarší řemeslo na světě, tedy prostituce.

7.2.5 EUFEMISMY TÝKAJÍCÍ SE MUŽSKÉHO POHLAVÍ

S těmito eufemismy se setkáváme méně, než tomu bylo v předchozí skupině. Jedná se často o zakrytí/maskování odlišné sexuální orientace. Tuto skupinu si přeložíme jako: *эвфемизмы, которые касаются мужчин*. Je tabu o takových skutečnostech mluvit, společnost to stále odsuzuje. Neeufemizuje se ale jen tato část, často se to týká také mužů záletníků, proutníků atd. Jsou to muži, kteří chtějí získat u žen popularitu: *С таким влюбчивым характером у Шурвиндта были все шансы стать настоящим донжуаном, в общем-то, такая репутация за ним отчасти потом и закрепилась* (<https://aif.ru/>).

V úvodu této skupiny jsme zmínili, že se často eufemizují výrazy, které jsou spojovány se sexuální orientací mužů. V současné době se oproti dřívějšímu lidé s touto problematikou seznamují ochotněji, stále ale s velkými předsudky. Homosexuální páry dnes spolu mohou žít, aniž by se musely skrývat před společností, stále ale není politicky korektní o tom mluvit přímo. V těchto případech je nutné být za každou cenu korektní vůči osobám, skupinám, kterých se to týká, pro označení žen a mužů, kterým se líbí stejné pohlaví, se nejčastěji využívá eufemismus: *... опрашивать секс-меньшинства в российских регионах бессмысленно: лицам нетрадиционной ориентации там живетась настолько тяжело и страшно...* (<https://www.mk.ru/>). Můžeme s jistotou říct, že ideálem manželství bylo odjakživa spojení muže a ženy. Sňatky týkající se jednoho pohlaví byly a stále jsou tabu, společnost je bude do jisté míry vždy odsuzovat, v této oblasti bude proto velmi pravděpodobně prostor pro eufemizaci i v časech budoucích.

Celá praktická část byla věnována eufemismům, které jsou pouřívány v současných ruských médiích, zaměřili jsme se na sociální a osobní sféru eufemismů, jejich podskupiny a počet v médiích. Zabýváme se tím, jaká je motivace jejich použití a jakých slov by bylo s největší pravděpodobností užito, pokud by se autoři neuchýlili k odlehčenému vyjádření. V sociální sféře se ze všeho nejvíce používají eufemismy v politické oblasti, naopak nejméně ve sportovních, společenských oblastech. Sociální sféra má především funkci zmírnění hrubého a nepřijemného nám výrazu (zjemnění

vyjádření) anebo funkci maskovací. V některých případech se zde můžeme setkat také s manipulativním dopadem na příjemce (například skupina týkající se diskriminačních rozdílů).

V osobní sféře se vyskytuje především estetická funkce. Tato sféra se dotýká konkrétních lidí, cílem je pochopení, snaha co nejvíce konkrétní problematiku zeufemizovat tak, aby nedošlo k případnému konfliktu, diskomfortu. V případě, že by se zde k eufemismům autoři nepřiklonili, mohla by vzniknout nemilá situace, člověka, kterého by se to týkalo, by mohli urazit, vyvolat v něm bolestné vzpomínky (téma smrti, nemoci) apod. V této sféře se ze všeho nejvíce eufemizují slova, jež souvisejí s intimními částmi těla a rovněž s nemocemi a smrtí (především v souvislosti s aktuální pandemií koronaviru). Dále jsme se věnovali eufemismům, které se týkají žen a také mužů. Lze konstatovat, že tyto eufemismy spadají jak do sociální sféry, tak i do skupiny osobní, přičemž nejvíce se zde vyskytuje maskovací funkce.

Média společnost neustále ovlivňují, je to zapříčiněno tím, že autoři volí slova, která jsou dle jejich úsudku vhodná, správná, to znamená, že je zde velmi podstatný subjektivní přístup, autoři určují, jakými vhodnými prostředky nám informaci předají. Manipulativního dopadu na příjemce zde bylo tudíž také užito, ovšem v menší míře. Daleko více se vyskytuje kupříkladu v sociální sféře.

ZÁVĚR

Eufemismy byly, jsou a pravděpodobně i budou používány v mluvené i psané formě velmi často. Jak dokládá tato práce, ve velké míře se užívají rovněž v současných médiích. Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit jak často se eufemismy vyskytují v konkrétních sférách a oblastech a jakou funkci v těchto médiích plní.

Materiál pro výzkum byl shromážděn z elektronických médií, internetových zpráv. Popisujeme dvě sféry, sociální a osobní. Eufemismy se používají nejčastěji proto, aby zamaskovaly negativní jevy, které souvisejí se státem, obzvláště v politické, ekonomické a vojenské oblasti. Setkali jsme se ale také s funkcí, která pouze zjemňovala dané vyjádření. U další skupiny eufemismů, jež se dotýkají například smrti a obecně osobních témat, je uplatňována především estetická funkce. V obecné rovině platí, že je velmi důležité, aby autoři jakéhokoliv žánru psali korektně a nevyvolávali u příjemců pocit diskomfortu. Zároveň můžeme vzhledem k tomu, že autoři často využívají subjektivní pohled a používají slova, která se zdají vhodná především jim, hovořit také o manipulativním účinku.

V teoretické části jsme vymezili postavení eufemismů v lingvistice. V první kapitole se zabýváme tím, jaká je autorská motivace k jejich použití, na první kapitolu navazuje později také kapitola čtvrtá, v níž analyzujeme funkce eufemismů. V práci se rovněž zabýváme sférami působení eufemismů podle Krysina (2004), Zavarziny (2006) a anglického lingvisty Holdera (2008). Ve třetí kapitole se věnujeme typům eufemismů vymezených Kovšovou (2007) a Seničkinou (2016). Následně jsou zde popsány jazykové prostředky, které se mohou lišit, vzájemně se ale v jednotlivých pracích od různých lingvistů mohou doplňovat, a ze kterých můžeme vyvodit, že eufemismy jsou velmi rozmanité a ovlivňují mnoho jazykových vrstev. Nakonec se v teoretické části zabýváme médii, definujeme si jejich funkce a také to, s jakými typy médií se můžeme v současné době setkat. Popisujeme rovněž hlavní funkce a dopady eufemismů v médiích.

V této práci jsou analyzovány eufemismy z různých ruských jazykových médií z hlediska jejich funkce. Bylo zmíněno jejich hlavní rozdělení, a to na sociální a osobní sféru, ve kterých byly následně vymezeny jejich podskupiny. Celkově bylo přečteno přes 500 různých článků, ať už ze sociální či osobní sféry. Díky analýze jsme mohli zjistit, že se eufemismy vyskytují nejčastěji v politické oblasti. V této práci mají největší zastoupení.

Je to zapříčiněno tím, že se autoři snaží zamaskovat pravou podstatu jevů různých vládních činností a snaží se, aby stát vystupoval v tom nejlepším možném světle. Správně vybrané eufemismy mohou zakrývat skutečné události a celkově vytvářet dojem, který autoři považují za správný a prospěšný pro příjemce. Zde je také velmi důležitá politická korektnost, nehanlivé vyjadřování ve společnosti. Nesmí zde být žádné předsudky, urážlivá označení.

Další skupinou jsou eufemismy týkající se vojenských záležitostí. Velmi úzce souvisí s politikou a diplomacií. Ve své podstatě mají za úkol zamaskovat negativní vojenské akce státu a působit kladně ve srovnání s ostatními státy.

Další velká skupina se týká ekonomie. Tato kategorie je ve velké míře eufemizována proto, jelikož autoři různých ekonomických článků chtějí zjemnit negativní jevy špatné ekonomické situace v zemi a nechtějí podkopat důvěru k vládě, naopak se snaží, aby tuto důvěru lidé v rámci ekonomických otázek neztratili. Můžeme se zde ale také v menší míře setkat s funkcí maskovací.

Vyskytují se zde také eufemismy, které mají souvislost s diskriminačními skupinami a rozdíly. Často se jedná o různé rasové nenávisti, hladomor a slabší sociální skupiny, mají zde především funkci maskovací. V této skupině se často setkáváme také s manipulativním dopadem na příjemce.

Své místo zde najdou taktéž eufemismy, které se týkají sportu. Autoři se snaží zjemnit pravou podstatu věci, ukázat svou zemi v nejlepším světle, a proto se v této oblasti eufemismy rovněž objevují. V některých případech se dokonce mohou autoři rozhodnout, že porážku, doping přímo zamaskují.

Poslední analyzovanou skupinou v sociální sféře jsou společenské eufemismy. Jedná se o oblast, v níž se s eufemismy setkáváme v menší míře, ale i zde se s nimi můžeme (v médiích) setkat. V této oblasti můžeme na eufemismy narazit v rámci nepříjemných rodinných událostí anebo v rámci zaměstnání, kde nastává nějaký problém, například se může jednat o snížení pracovních míst, nezaměstnanost, výpověď aj. Zde je hlavním cílem eufemizace zaměnit přímé pojmenování. Jak už jsme zmínili výše, je to dáno etickými požadavky společnosti.

Všechny výše uvedené skupiny spadají pod sociální sféru, nejvíce se zde vyskytuje maskovací funkce, částečně rovněž manipulativní dopad na příjemce. Nesmíme opomenout také funkci, která danou problematiku pouze zjemňuje.

V osobní sféře se vyskytuje skupina, která je spojená s tabuizovaným tématem, a tím je sex, vztahy mezi mužem a ženou a intimní části těla. Tato skupina byla, je a nejspíše i bude pořád velmi tabuizována, a proto se zde autoři různých článků uchylují k funkci maskovací.

Další skupinou v osobní sféře byly eufemismy, která jsou spojeny se smrtí a nemocí. Tato sféra působí na adresáty nepříjemně, bolestně, právě proto jsou zde eufemismy autory využívány, zejména aby zjemnili smutnou realitu, především se to pak týká posledních měsíců spojených s koronavirovou pandemií.

Další oblast, kde má hlavní slovo především funkce, která co nejvíce zmírňuje danou problematiku, je oblast zabývající se vzhledem a věkem osob. Zde většinou autor nahrazuje nevhodné slovo více neutrálním výrazem, aby nikoho ve společnosti neurazil.

Zaměřili jsme se rovněž okrajově na ženské a mužské eufemismy, které můžeme zařadit jak do sociální, tak do osobní sféry. Zde se jedná především o maskování reality, děje se tak především ze společenských důvodů.

Eufemismy jsou v současných médiích používány velmi často. Hlavním cílem eufemizace je maskovat skutečnost, vyhnout se negativnímu dopadu na příjemce. V menší míře se zde vyskytuje zjemňující funkce, autoři užívají neutrální výrazy. Nesmíme opomenout také estetickou funkci, která je používána, aby neurazila konkrétní osobu. Manipulativní dopad na příjemce je v médiích také velmi důležitý. Ať už chceme, nebo ne, často nás autoři odvádí od pravé skutečnosti a zároveň vytváří nové vnímání reality, oni sami vybírají, jakými slovy danou problematiku sdělují a co konkrétně a jakým stylem nám předávají.

RESUMÉ

Тема данной работы – «Эвфемизмы в современных российских СМИ». Основная цель работы состояла в том, чтобы выяснить как часто эвфемизмы встречаются в конкретных областях и какую функцию они в этих СМИ выполняют. Материал для исследования собирался из электронных средств массовой информации, интернет-новостей. Это значит, что мы в этой работе проанализировали эвфемизмы, которые находятся в интернет-СМИ или интернет-изданиях. Больше всего эвфемизмов было обнаружено в издании «Аргументы и факты», а также в деловых типах изданий (например, «Известия») и общественно-политических типах СМИ («Новая газета»).

Работа разделена на две основные части – теоретическую и практическую. Частью работы являются также два приложения – два графика, в которых показана распространенность эвфемизмов и словарь эвфемизмов, встретившихся нам в современных российских средствах массовой коммуникации. Для нашего анализа были выбраны следующие российские средства массовой информации: «Аргументы и факты», «Комсомольская правда», «Коммерсант», «Московский комсомолец», «Российская газета», «Известия», «Новая газета», «Ведомости», «Независимая газета» и др.

Теоретическая часть разделена на шесть глав и основана, прежде всего на работах русских, чешских, английских лингвистов (Л. П. Крысин, Г. А. Заварзина, Е. П. Сеничкина, М. Л. Ковшова, Р. В. Холдер, Л. Урбан, П. Адамек).

В начале теоретической части мы определяем, что такое эвфемизм и какие существуют главные функции их использования. С этой главой связана четвертая глава, в которой мы анализируем функции эвфемизмов. В этих главах мы рассматриваем их функции и объясняем, что такое историческая изменчивость статуса эвфемизма и эвфемизация.

Во второй главе теоретической части мы уделяем внимание сферам действий эвфемизмов на основании теорий Л. П. Крысина, Г. А. Заварзиной и Р. В. Холдера. Г. А. Заварзина рассматривает в своей работе только политическую сферу, а Р. В. Холдер разделяет эвфемизмы на личные и политические. Л. П. Крысин разделил эти сферы на личную и социальную. С этими двумя сферами мы встречаемся позже в нашей практической части.

В третьей главе мы рассматриваем типы эвфемизмов, определенные М. Л. Ковшовой и Е. П. Сеничкиной. Е.П. Сеничкина представила обширную классификацию типов эвфемизмов и разделила их следующим образом: эвфемизмы-табуизмы, факультативные эвфемизмы, функциональные эвфемизмы, деэвфемизмы, исторические эвфемизмы, эвфемизмы по происхождению, языковые и окказиональные эвфемизмы. В зависимости от области, в которой осуществляется процесс смягчения, эвфемизации, мы можем встретить обиходно-бытовые эвфемизмы и социально-политические эвфемизмы.

Четвёртая глава посвящена функциям эвфемизмов. Л. П. Крысин подробно описал три основные функции эвфемизмов, среди которых стремление избежать дискомфорта, камуфляж и шифрование. Е. П. Сеничкина, указывает, что эвфемизмы в том числе используются для избегания названия негативного денотата.

В пятой главе речь идёт о языковых средствах и способах эвфемизации. Языковые средства эвфемизации являются разнообразными. Наибольшее место в данной главе занимает обширная классификация эвфемизмов русского лингвиста В. П. Москвина. Эвфемизация происходит во всех сферах жизни, служит для недопущения возможного конфликта возникновения ощущения дискомфорта у реципиента.

В конце теоретической части мы рассматриваем средства массовой коммуникации и журналистику, определяем их функции, а также то, с какими типами средств массовой коммуникации мы можем встретиться в настоящее время. Мы также описываем основные функции средств массовой коммуникации и функции эвфемизмов в них. Наибольшее внимание мы уделяем работам Г. Н. Мухамедьяновой и В. Ю. Харитоновой, в которых смогли узнать, что эвфемизмы в средствах массовой информации осуществляют функции, смягчения грубых явлений, их маскировки, а также эстетическую и манипулятивную функции. Здесь также важна корректность. Прибегая к эвфемизмам, автор может, хоть и необязательно, формировать у адресата мнения, которые будут автору полезны. Правильно выбранные эвфемизмы могут замаскировать реальные события и создать общее впечатление, которое авторы считают правильным и полезным для адресата. Поэтому мы здесь часто встречаемся с манипулятивным влиянием.

В практической части мы сосредоточиваемся на практическом анализе эвфемизмов. Мы говорили о том, что эвфемизмы нами исследуют в новых типах средств массмедиа – электронных. Во второй главе теоретической части мы упоминали, что Л. П. Крысин разделил эвфемизмы на эвфемизмы личной и социальной сфер. В связи с этим и в анализе мы разделили эвфемизмы на личные и социальные, в которых впоследствии были выделены подгруппы. Всего было прочитано более 500 статей различных тематических групп (социальной, личной-тематики) за период от весны 2019 года до осени 2020 года.

В анализе мы показали различные функции эвфемизмов, разделив их на две больших группы – социальные и личные. Первой подгруппой среди социальных эвфемизмов стали политические эвфемизмы. Мы упоминаем, что политики, журналисты и другие люди, выступающие перед общественностью, должны говорить корректно, не создавая дискомфорта и, прежде всего, никого не обижая. Смягчая речь, мы можем избежать негативного воздействия на адресата и постараться не вызывать у него ощущения дискомфорта. Поэтому здесь также очень важна корректность благодаря которой мы можем избежать негативного воздействия на адресата.

Второй большой подгруппой были эвфемизмы, которые относятся к военным вопросам. Они очень тесно связаны с политикой и дипломатией. По сути, их задача – скрыть военные действия государства и представить его в позитивном свете по сравнению с другими государствами. Это касается, например, таких эвфемизмов, как *зачистка территории, антитеррористическая операция, воздушные удары* и т.д.

Третья подгруппа включает в себя экономические эвфемизмы. Мы здесь встречаемся также с нормирующей функцией. Но этот вид эвфемизмов также очень тесно связан с сокрытием негативных явлений. Авторы различных экономических статей хотят скрыть негативные аспекты плохой экономической ситуации в стране и не хотят подрывать доверие к правительству, например, *экономический кризис*.

В рамках четвёртой подгруппы социальных эвфемизмов мы рассматриваем эвфемизмы, связанные с отношениями между национальными и социальными группами, например, *сложная жизненная ситуация, недоедание*. Часто здесь идет

речь о различных видах расовой ненависти, голоде и слабых социальных группах, детях без родителей, проблемах в государстве. Эти эвфемизмы выполняют прежде всего маскировочную функцию и манипулятивное воздействие на получателя.

Мы также рассматриваем эвфемизмы, которые встречаются в спорте. Авторы статей хотят показать свою страну и спортсменов в самом лучшем свете. В этой группе также мы встречаемся с эвфемизацией тем касающихся спортсменов с ограниченными возможностями, например, *паралимпийская чемпионка паралимпийские игры*.

Кроме этих пяти групп эвфемизмов мы также могли столкнуться с эвфемизмами, которые связаны с увольнением работников. К сожалению, эта тема стала актуальной в последнее время из-за глобальной пандемии, например, *оптимизация персонала, потерять работу*.

Во второй большой группе – личные эвфемизмы встречаются такие эвфемизмы, как наименования интимных частей тела, внешности человека, отношений между женщиной и мужчиной, болезней и смерти. Здесь они используются прежде всего с эстетической функцией.

В сфере именовании отношений между мужчиной и женщиной и интимных частей тела авторы прибегают к эвфемизмам (*интимные отношения, заниматься любовью*) потому, что об этих вещах неприлично говорить публично а секс и подобные вещи были и будут в обществе всегда табу.

Другой важной темой эвфемизации были смерть и болезни. К сожалению, из-за всемирной пандемии авторы прибегали к эвфемизмам очень часто, а смерти мы всегда боялись. Этот вид эвфемизмов используется в основном из этических соображений и стремления смягчить неприятную реальность, и поэтому здесь используется более нейтральные выражения, например, *летальный исход, уйти из жизни, до конца своих дней*.

Ещё одна подгруппа в сфере личных эвфемизмов была связана с внешностью человека. Внешний вид создает первое впечатление, поэтому он был и всегда будет очень важен. Здесь мы встречаемся с такими эвфемизмами как *полные люди, зрелый возраст*. Но здесь мы можем найти также эвфемизмы которые описывают

людей с ограниченными возможностями, например: *слабовидящий, слабослышащий*.

Также мы описываем эвфемизмы, относящиеся к женщинам. Это эвфемизмы касаются не только физиологических явлений, таких как менструация (*эти дни, критические дни*), но и проституции (*древнейшая профессия*).

Еще одной группой, которую мы проанализировали, являются эвфемизмы, касающиеся мужчин. Здесь встречаются чаще всего эвфемизмы, которые можем найти как у женщин, так у мужчин, это касается людей с нетрадиционной сексуальной ориентацией. Раньше об этом не принято было говорить, но в современном мире это уже не является проблемой, как раньше и требует корректного наименования и отношения.

На основе проведенного анализа мы можем сделать вывод, что социальные эвфемизмы больше всего используются в политической области и не так часто в спорте, социальной областях. Социальные эвфемизмы, в первую очередь, выполняют функцию маскировки или функцию смягчения. В некоторых случаях мы также можем встретить манипулятивное воздействие на получателя, например, в группе эвфемизмов, которая касалась более слабых и дискриминированных групп.

Личные эвфемизмы прежде всего используются с эстетической функцией. Если бы авторы здесь не прибегали к эвфемизации, могла бы возникнуть неприятная ситуация, они могли бы оскорбить человека, которого это касается, вызвать болезненные воспоминания, например, связанные с темой смерти, болезни.

Средства массовой коммуникации постоянно влияют на общество, это связано с тем, что авторы выбирают слова, которые, по их мнению, являются уместными, правильными, то есть здесь имеет место очень существенный субъективный подход, авторы определяют, какими соответствующими способами передать нам информацию.

Манипулятивное воздействие на адресата здесь также очень важно. Нравится нам это или нет, авторы часто уводят нас от реальности и одновременно создают новое

восприятие реальности, они сами выбирают, какими словами описать проблему, и что конкретно и в каком стиле нам сообщить.

SEZNAM POUŽITÉ ODBORNÉ LITERATURY

a) Odborné knihy

Česky psané zdroje

BEČKA, J., 1992. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 467 s. ISBN 80-200-0020-8.

HUBÁČEK, J., E. JANDOVÁ a J. SVOBODOVÁ, 2010. *Čeština pro učitele*. Odry: Vade Mecum Bohemine, 375 s. ISBN 978-80-86041-37-3.

JIRÁK, J. a B. KÖPPLOVÁ, 2009. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 392 s. ISBN 978-80-262-0771-9.

MUSIL, M., 2005. *Masmédia a publicita*. Praha: Oeconomica, 73 s. ISBN 80-245-0742-0.

URBAN, L., J. DUBSKÝ a K. MURDZA, 2011. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada. Žurnalistika a komunikace, 240 s. ISBN 978-80-247-3563-4.

Rusky psané zdroje

АРНОЛЬД, И. В., 2012. *Лексикология современного английского языка :учеб. пособие / И.В. Арнольд. – 2-е изд., перераб.* Москва: ФЛИНТА: Наука, 376 с. ISBN 978-5-9765-1041-8.

ДОЦЕНКО, Е. Л., 1997. *Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита.*— Москва: ЧеРо, Издательство МГУ, 344 с. ISBN 5-88711-038-4.

ЗАВАРЗИНА, Г. А., 2006. *Эвфемизмы как проявление „политической корректности“.* Москва: Российская академия наук, 54–56 с. ISSN 0131-6117.

КОВШОВА, М., 2007. *Семантика и прагматика эвфемизмов.* Москва: Гнозис, 320 с. ISBN 978-5-94244-015-2.

КОПНИНА, Г. А., 2017. *Речевое манипулирование. Учебное пособие.* Москва: ФЛИНТА, 176 с. ISBN 978-5-9765-0060-0.

КРЫСИН, Л. П., 2004. *Русское слово, свое и чужое.* Москва: Яз. славян. Культуры, 883 с. ISBN 5-94457-183-7.

МОСКВИН, В. П., 2001. *Эвфемизмы: системные связи, функции и способы образования*. Москва: Российская академия наук. № 3, 58–70 с. ISSN 0373-658X.

МОСКВИН, В. П., 2007. *Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка*. 2-е изд. М.: ЛЕНАНД, 264 с.

ПЕТРОВА, Н. Е., РАЦИБУРСКАЯ Л.В., 2011. *Язык современных СМИ. Средства речевой агрессии*. Москва: ФЛИНТА, 200 с. ISBN 978-5-9765-0347-2.

ПОТАПОВА, Н. М., 2009. *Эвфемизмы и деловой дискурс*. М.: МАКС Пресс, 136 с. ISBN 978-5-317-03072-8.

СЕНИЧКИНА, Е. П., НИКИТИНА, И. Н., 2007. Иронические эвфемизмы как примета времени. *In: Альманах современной науки и образования*. Тамбов, № 3 (3): в 3-х ч. Ч. III. С. 199–201.

СЕНИЧКИНА, Е. П., 2012. *Эвфемизмы русского языка. Спецкурс*. [Электронный ресурс] *Учебное пособие*./Е.П. Сеничкина. – 2-е изд., стер. М.: ФЛИНТА, 120 с. ISBN 978-5-9765-0304-5.

СЕНИЧКИНА, Е. П., 2017. *Эвфемизмы русского языка. Спецкурс. Учебное пособие*. Москва: ФЛИНТА, 244 с. ISBN 978-5-9765-0304-5.

b) Slovníkové zdroje

Česky psané zdroje

BACHMANNOVÁ, J., ed., 2002. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 604 s. ISBN 80-7106484-X.

Anglicky psané zdroje

HOLDER, R. W., 2008. *How not to say what you mean. Dictionary of Euphemism*. New York: Oxford University Press, 410 s. ISBN 978-0-19-9235179.

NEAMAN, J. a C. SILVER, 1990. *KIND WORDS: A thesaurus of euphemisms*. New York: Facts on File; Revised, Subsequent edition, 373 s. ISBN 0-8160-1896-0.

Rusky psané zdroje

АХМАНОВА, О. С., 2004. *Словарь лингвистических терминов*. Москва: Едиториал УРСС, 576 с. ISBN 5-354-00600-7.

РОЗЕНТАЛЬ Д. Э., ТЕЛЕНКОВА М.А., 1985. *Словарь-справочник лингвистических терминов* – Москва: Просвещение, 357 с. ISBN 5-06-000191-1.

СЕНИЧКИНА, Е. П., 2016. *Словарь эвфемизмов русского языка*. Москва: ФЛИНТА, 926 с. ISBN 978-5-9765-0219-2.

ЯРЦЕВА, В. Н., 1998. *Большой энциклопедический словарь*. Языкознание Москва: Большая Российская энциклопедия, 688 с. ISBN 5-85270-307-9.

c) Disertační práce

МУХАМЕДЬЯНОВА, Г. Н., 2005. *Эвфемия в общественно-политической лексике (на материале современного немецкого, русского и башкирского языков)*: автореф. дисс. Уфа, 194 с.

ХАРИТОНОВА, В.Ю., 2008. *Эвфемистическая репрезентация концептов в англоязычной речевой культуре*: автореф. диссертация, Воронеж, 231 с.

d) Internetové zdroje

České internetové zdroje

MINÁŘOVÁ, E., 2017. *Žurnalistický styl*. In: Petr KARLÍK, Marek NEKULA, Jana PLESKALOVÁ (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Dostupné z: https://www.czechency.org/slovník/ŽURNALISTICKÝ_STYL

Ruské internetové zdroje

"МК" – инициалы успеха. *Московской комсомолец* [online]. [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://www.mkgazeta.ru/>

О Коммерсанте. *Коммерсантъ* [online]. [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/about>

e) Vědecké a odborné práce

ADAMKA, P., 2017. *Mediálna realita a agonálnosť diskurzu*. In: *Jazyk a politika: na pomedzí lingvistiky a politológie 2*. Bratislava: Ekonóm, s. 109–114.

ADAMKA, P., 2011. *Ruská publicistika (jazyk)*. Nitra: FF UKF, 108 s. ISBN 978-80-8094-838-2.

ADAMKA, P., 2013. *SMI i stereotypy (ukreplenie / preodolenie)*. In: *Dialog kultur VII*. Hradec Králové: Garamon, s. 93–103. ISBN 978-80-86472-57-7.

ALLAN, K. a K. BURRIDGE, 1988. Euphemism, dysphemism, and cross-varietal synonyms – Vol. 1 No. 1, s. 17.

ADAMKA, P., 23. 6. 2016. *Politická lingvistika? Jazyk a politika: na pomedzí lingvistiky a politológie: zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie: Bratislava*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2016, 11–19. ISBN 978-80-225-4292-0.

SEZNAM EXCERPOVANÉ LITERATURY

АКИМУШКИНА, Ирина. Куда исчезли караваны мигрантов из Центральной Америки: Более 70 тыс. просителей убежища в США теперь ждут своей участи в Мексике и у себя на родине. *Независимая газета* [online]. 2019, 02.12. [cit. 2020-05-29]. Dostupné z: https://www.ng.ru/world/2019-12-02/8_7741_realty.html

АЛЕКСЕЕВА, Людмила. «Ад и тюрьма в голове». Как живет человек с ОКР? *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 30.09. [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: https://aif.ru/health/psychologic/ad_i_tyurma_v_golove_kak_zhivetsya_cheloveku_s_dia_gnozom_okr

Алексей Цыденов разберется в причинах смертности населения в Бурятии. *Московский комсомолец* [online]. 2020, 27.05. [cit. 2020-05-29]. Dostupné z: <https://ulan.mk.ru/social/2020/05/27/aleksey-cydenov-razberetsya-v-prichinakh-smertnosti-naseleniya-v-buryatii.html>

АЛМАКУНОВА, Роза. Коронные горки: оценки делового климата скатились до минимума за пять лет: Серьезное падение индексов бизнес-активности отмечается в компаниях всех уровней. *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 14.05. [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: <https://iz.ru/1011099/roza-almakunova/koronnye-gorki-otcenki-delovogo-klimata-skatilis-do-minimuma-za-pyat-let>

АНТОНОВ, Кирилл. «Я сторонник смертной казни»: Глава Верховного суда Татарстана высказался за исключительную меру наказания. *Коммерсантъ* [online]. Казань. 2019, 20.11. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4164332>

БОЯРСКИЙ, Александр. 10 лет дисквалификации. Фигуристку Сотскову наказали за липовую справку. *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 18.09. [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: https://aif.ru/sport/person/10_let_diskvalifikacii_figuristku_sotskovu_nakazali_za_lipovuyu_spravku

ВАСЕЙКИНА, Инна. В офисе Зеленского возмущены сообщениями о продаже должностей: В ситуации будут разбираться СБУ и Госбюро расследований. *Московский Комсомолец* [online]. 2020, 04.05. [cit. 2020-05-10]. Dostupné z: <https://www.mk.ru/politics/2020/05/04/v-ofisa-zelenskogo-vozmushheny-soobshheniyami-o-prodazhe-dolzhnostey.html>

Второго врача выписали из больницы после лечения плазмой переболевшего COVID-19. *Московский комсомолец* [online]. 2020, 19.05. [cit. 2020-10-14]. Dostupné z: <https://spb.mk.ru/social/2020/05/19/vtorogo-vracha-vypisali-iz-bolnicy-posle-lecheniya-plazmoy-perebolevshego-covid19.html>

В УРТ показали полученные из Москвы автобусы. *Московский комсомолец* [online]. Рязань. 2020, 16.10. [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: <https://rzn.mk.ru/social/2020/10/16/v-urt-pokazali-poluchennye-iz-moskvy-avtobusy.html>

ГАРИПОВА, Юлия. Переход на нелегальное предложение: В Челябинской области за год нашли 80 «черных» кредиторов и финансовую пирамиду [online]. 2020, 05.03. [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4276667?query=%D0%BD%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9>

ГОЛУБИЦКАЯ, Жанна. Медики отказываются лечить геев: «Всякий сброд можно не спасать»: Секс-меньшинствам на карантине особенно тяжело. *Московский комсомолец* [online]. 2020, 17.05. [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://www.mk.ru/social/2020/05/17/mediki-otkazyvayutsya-lechit-geev-vsya-kiy-sbrod-mozhno-ne-spasat.html>

ГОЛУБКОВА, Мария. Умер бывший главный архитектор Петербурга Александр Викторов. *Российская газета* [online]. Санкт-Петербург. Российская газета, 2020, 25.05. [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://rg.ru/2020/05/25/reg-szfo/umer-byvshij-glavnyj-arhitektor-peterburga-aleksandr-viktorov.html>

Госдеп обвинил Россию в кампании дезинформации по COVID-19. *Аргументы и Факты* [online]. Москва. 2020, 08.05. [cit. 2020-05-24]. Dostupné z: https://aif.ru/politics/world/gosdep_obvinil_rossiyu_v_kampanii_dezinformacii_po_covid-19

ЗИНОВЬЕВА, Александра. Как летом избежать цистита: советы специалистов: Бросаться в открытый водоем без адаптации к холодной воде даже летом — чревато проблемами. *Московский комсомолец* [online]. 2019, 13.06. [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://www.mk.ru/social/health/2019/06/13/kak-letom-izbezhat-cistita-sovety-specialistov.html>

ИВЖЕНКО, Татьяна. Турчинова хотят судить за сдачу Крыма: В Украине решили выяснить, что произошло на полуострове в 2014 году. *Независимая газета* [online].

Киев. 2020, 20.09. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: https://www.ng.ru/cis/2020-09-20/5_7968_ukraine.html

Игры строгого режима: Оргкомитет Олимпиады в Токио разрабатывает протокол безопасности. Коммерсантъ [online]. 2020, 23.10. [cit. 2020-10-27]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4547295?query=%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%BF%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5%20%D0%B8%D0%B3%D1%80%D1%8B>

КАРТАШОВ, Валерий. АвтоВАЗ улучшает производство ради новых моделей. *Российская газета* [online]. Российская газета, 2020, 28.05. [cit. 2020-05-29]. Dostupné z: <https://rg.ru/2020/05/28/avtovaz-uluchshaet-proizvodstvo-radi-novyh-modelej.html>

КОВАЛЕНКО, Юрий. Касса впечатлений: как во Франции проходит первый фестиваль после пандемии: На 500 мероприятиях «Импрессионистской Нормандии» ожидают около миллиона зрителей. Известия [online]. 2020, 28.07. [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://iz.ru/1040958/iurii-kovalenko/kassa-vpechatlenii-kak-vo-francii-prokhodit-pervyi-festival-posle-pandemii>

КОРЕЛЬСКАЯ, Евгения. Как низко ты пал! Почему рубль обесценился и может ли все вернуться обратно. Аргументы и Факты [online]. 2020, 26.03. [cit. 2020-06-08]. Dostupné z: https://aif.ru/money/economy/kak_nizko_ty_pal_pochemu_rubl_obescenilsya_i_mozhet_li_vse_vernutsya_obratno

Крымский депутат призвал США не множить мифы о полуострове. Известия [online]. 2020, 05.01. [cit. 2020-05-24]. Dostupné z: <https://iz.ru/961461/2020-01-05/krymskii-deputat-prizval-ssha-ne-mnozhit-mify-o-poluostrove>

КУЗНЕЦОВА, Ася. В Госдуме предупредили об угрозе выхода областей из состава Украины: Притесняемые нацменьшинства могут пойти по пути Крыма. *Комсомольская Правда* [online]. 2019, 30.11. [cit. 2020-05-24]. Dostupné z: <https://www.hab.kp.ru/online/news/3689807/>

ЛЕВИЦКАЯ, Александра. Турнир по самбо среди воспитанников детских домов и кадетских корпусов впервые прошел онлайн: В нем приняли участие более 200 спортсменов. *Комсомольская правда* [online]. <https://www.kp.ru/daily/217199.5/4309123/>, 2020, 23.10. [cit. 2020-10-25]. Dostupné z: <https://www.kp.ru/daily/217199.5/4309123/>

МАРТЫНОВА, Алена. «Хочу быть с ним до конца своих дней»: после новостей о разводе русская жена экс-короля Малайзии опубликовала трогательное видео: Подписчики сочувствуют брошенной Оксане Воеводиной. Комсомольская Правда [online]. 2019, 17.07. [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://www.izh.kp.ru/daily/27004.4/4065701/>

МАРТЫНОВ, Кирилл. Национализация памяти: Отмечать День Победы можно будет только на кухне. *Новая газета* [online]. <https://novayagazeta.ru/articles/2019/05/11/80489>, 2019, 11.05. [cit. 2019-09-25]. Dostupné z: <https://novayagazeta.ru/articles/2019/05/11/80489>

МОРОЗОВА, Оксана. Две жены, два развода. Михаил Ширвиндт снова разводится. *Аргументы и Факты* [online]. 2019, 26.07. [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: https://aif.ru/culture/person/dve_zheny_dva_razvoda_mihail_shirvindt_snova_razvoditsya

МОРОЗОВА, Оксана. «Меня развели». Тарзан признался в измене Наташе Королевой. *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 16.09. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: https://aif.ru/culture/person/menya_razveli_tarzan_priznalsya_v_izmene_natashe_korolevo

НЕЧАЕНКО, Елена. Киберлюбовь. Как интимные отношения переходят в виртуальное пространство. *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 25.09. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: https://aif.ru/health/psychologic/kiberlyubov_kak_intimnye_otnosheniya_perehodyat_v_virtualnoe_prostranstvo

Около 70 тысяч студентов могут потерять работу из-за коронавируса. *Коммерсантъ* [online]. *Коммерсантъ*, 2020, 20.04. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4326358>

Павел Дуров пожертвовал 6,5 млн рублей на благотворительный проект Егора Жукова. *Ведомости* [online]. 2020, 27.05. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://www.vedomosti.ru/technology/news/2020/05/27/831296-pavel-durov-pozhertvoval-65-mln-rublei>

ПИСАРЕНКО, Дмитрий. Грозит ли России голод «библейского масштаба»? *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 22.04. [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: https://aif.ru/society/safety/grozit_li_rossii_golod_bibleyskogo_masshtaba

Посольство РФ раскритиковало США за поиск «внешнего врага». *Аргументы и Факты* [online]. Москва. 2020, 23.05. [cit. 2020-05-23]. Dostupné z: https://aif.ru/politics/world/posolstvo_rf_raskritikovalo_ssha_za_poisk_vneshnego_vraga

Почему нужно бороться с лишним весом? *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 15.10. [cit. 2020-10-17]. Dostupné z: https://aif.ru/health/food/pochemu_nuzhno_borotsya_s_lishnim_vesom

РФ не дождалась "настоящего расследования" роли Украины в крушении МН17. *Московский Комсомолец* [online]. РИА Новости, 2020, 28.05. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: <https://www.mk.ru/incident/2020/05/28/rf-ne-dozhdalas-nastoyashhego-rassledovaniya-rolu-ukrainy-v-krushenii-mn17.html>

СЕРЕНКО, Андрей. В Афганистане появился «спецназ смерти»: Бойцы спецподразделения «Марг» не берут в плен боевиков «Талибана. *Независимая газета* [online]. 2020, 23.05. [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: https://www.ng.ru/world/2020-05-+23/100_afg23052020.html

СЕРОВ, Кирилл. "Появление ребёнка — это самое крутое событие в жизни!" Инсайдер, разозливший Липницкую, поздравил фигуристку: "КП" побеседовала с Андреем Митковым, агентство которого первым сообщило радостную новость поклонникам спортсменки. *Комсомольская правда* [online]. 2020, 17.06. [cit. 2020-08-03]. Dostupné z: <https://www.kamchatka.kp.ru/daily/27144/4237442/>

СЛОБОДЯН, Елена. Кто может не сдавать ЕГЭ в 2020 году? *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 14.05. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: https://aif.ru/society/education/kto_mozhet_ne_sdavat_ege_v_2020_godu

Советник главы ЛНР обвинил Киев в срыве минских договоренностей. *Аргументы и Факты* [online]. Москва, 2020, 13.03. [cit. 2020-8-26]. Dostupné z: https://aif.ru/politics/world/sovetnik_glavy_lnr_obvinil_kiev_v_sryve_minskih_dogovorennostey

СУББОТИН, Игорь. Американских лоббистов настраивают против Эр-Рияда: Враги саудовского кронпринца создают единый фронт. *Независимая газета* [online]. Казань. 2020, 26.05. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: https://www.ng.ru/world/2020-05-26/2_7870_usa.html

Тарзан удалил видео с признанием в измене Королёвой. *Известия* [online]. 2020, 17.09. [cit. 2020-10-14]. Dostupné z: <https://iz.ru/1061674/2020-09-17/tarzan-udalil-video-s-priznaniem-v-izmene-korolevoi>

ТИТОВ, Сергей. Кандидаты ушли от партий: Довыборы в гордуму показали рекордное количество выдвиженцев. *Коммерсантъ* [online]. Ульяновск. 2019, 19.07. [cit. 2020-10-11]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4034386>

ТИТОВА, Аксинья. Проституция в Казахстане остается непризнанной профессией. *Московский комсомолец* [online]. Казахстан. 2019, 17.04. [cit. 2020-10-19]. Dostupné z: <https://mk-kz.kz/social/2019/04/17/prostituticiya-v-kazakhstane-ostaetsya-nepriznannoy-professiey.html>

ТОРОП, Анастасия. Суд арестовал банкира Олега Власова по делу о «Ландромате». *Новая газета* [online]. 2020, 08.05. [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://novayagazeta.ru/news/2020/05/08/161309-sud-arestoval-bankira-olega-vlasova-po-delu-o-landromate>

ТРЕГУБОВА, Елена. Высокая волатильность рубля — это хорошо или плохо? *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 20.03. [cit. 2020-05-26]. Dostupné z: https://aif.ru/money/economy/vysokaya_volatilnost_rublya_eto_horosho_ili_ploho

ТРЕГУБОВА, Елена, Юлия МОРОЗОВА, Татьяна БАХТИГОЗИНА, Ирина МАЛИНА, Алексей МАКУРИН, Татьяна БОЕВА а Юлия ШИГАРЕВА. Бедность и порог. Как посчитать, где кончается нужда? *Аргументы и Факты* [online]. 2020, 09.07. [cit. 2020-08-06]. Dostupné z: https://aif.ru/money/mymoney/bednost_i_porog_kak_poschitat_gde_konchaetsya_nuzhda

ФЕДЯКОВ, Евгений. Армейцев попросили остаться: Потерпев поражение от «Ференцвароша», ЦСКА потерял шансы на выход в play-off. *Коммерсантъ* [online]. 2019, 25.10. [cit. 2020-02-27]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4135240>

ФОМИН, Алексей. «Семин и без походов на матчи «Казанки» имел о ней полную информацию»: Экс-главный тренер фарм-клуба «Локомотива» Денис Ключев — о критике в адрес легендарного наставника красно-зеленых и работе с молодыми футболистами. *Известия* [online]. 2020, 29.05. [cit. 2020-05-30]. Dostupné z: <https://iz.ru/1016474/aleksei-fomin/semin-i-bez-pokhodov-na-matchi-kazanki-imel-o-nei-polnuiu-informatciiu>

ШЕРУНКОВА, Ольга а Светлана САМУСЕВА. Пандемия требует залога: Банкам накладно проверять заемщиков. *Коммерсантъ* [online]. 2020, 12.05. [cit. 2020-10-12]. Dostupné z: <https://www.kommersant.ru/doc/4341993>

ЮДИНА, Лидия. Что ели долгожители? Продукты, которые продлевают наш век. *Аргументы и Факты* [online]. 2019, 08.12. [cit. 2020-01-25]. Dostupné z: https://aif.ru/health/food/что_ели_долгожители_какие_продукты_продлевают_жизнь

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I – Slovník nejčastěji používaných ruských eufemismů v médiích

Příloha č. II – Vyjádření výskytu eufemismů v grafech

Пříloha č. I – Slovník nejčastěji používaných ruských eufemismů v médiích

A

АГЕНТ - *вм. шпион, предатель*

АППЕТИТНАЯ ФИГУРА - *вм.*

*полная, плотная, упитанная,
толстая*

**АНТИТЕРРОРИСТИЧЕСКАЯ
ОПЕРАЦИЯ** - *вм. локальная война*

Б

**БЕЗ РОДИТЕЛЬСКОГО
ВНИМАНИЯ** - *вм. сироты*

БЕСПОРЯДКИ - *вм. массовые
волнения, отражающие протест
против властей*

БЕЗ СРЕДСТВ - *вм. без денег*

БЫТЬ В ГОДАХ - *вм. быть
старым человеком*

**БЕЗ (ПРИЗНАКА) ПРИЗНАКОВ
ЖИЗНИ** - *об умирающем или
только что умершем человеке*

БЮДЖЕТНЫЙ ДЕФИЦИТ - *вм.
недостаточность средств*

В

ВЗРОСЛИТЬ - *вм. старить*

ВООРУЖЕННОЙ КОНФЛИКТ -
*столкновение между различными
государствами, народами,
общественными группами*

ВЛИЯНИЕ - *вм. вмешательство
в политику*

В ПОЧТЕННОМ ВОЗРАСТЕ
- *вм. старый человек*

ВОЗДУШНАЯ ПОДДЕРЖКА
- *бомбардировка*

**ВЫСШАЯ МЕРА
(НАКАЗАНИЯ)** - *приговор к
смертной казни*

ВОЗДУШНЫЙ УДАР - *вм.*

бомбардировка

Г

ГРУППЫ (ПОВЫШЕННОГО)

РИСКА - *вм. сброд, люмпены:
гомосексуалисты, проститутки,
нищие*

ГРЯЗНЫЕ ДЕНЬГИ - *вм. деньги,*

*которые люди заработали
нечестным путем, добытые
обманом*

Д

ДЕВАЛЬВАЦИЯ - *вм. падение курса
валют*

ДО КОНЦА ДНЕЙ - *вм. до
самой смерти*

ДЕЗИНФОРМАЦИЯ - *вм. ложь,
ложные, неверные высказывания*

ДОЛГОЛЕТНИЙ - *вм. старый*

ДЕПОРТАЦИЯ - *вм. изгнание,
высылка, принудительное выселение*

**ДОМ НОЧНОГО
ПРЕБЫВАНИЯ** - *вм.
ночлежка*

ДЕСТАБИЛИЗИРОВАТЬ - *вм.
ухудшать*

ДОНЖУАН - *вм. бабник*

ДЕСТРУКТИВНЫЙ - *вм.
разрушительный*

**ДОСТУПНЫЕ
ЦЕНЫ/ДОСТУПНЫЕ ПО
ЦЕНЕ** - *вм. дешевые*

ДЕФИЦИТ - *вм. ограниченность или
отсутствие товаров*

**ДРЕВНЕЙШАЯ
ПРОФЕССИЯ** - *вм.
проституция*

ДИСКРЕДИТАЦИЯ - *вм.*

*умышленные действия,
направленные на подрыв
авторитета, имиджа и доверия*

З

ЗАДЕРЖАТЬ - *вм. арестовать*

ЗАНИМАТЬСЯ ЛЮБОВЬЮ -

*вм. прямое обозначения вступить
в половые отношения*

ЗАПРЕЩЕННЫЕ ПРЕПАРАТЫ

*– допинг, наркотики (например в
спорте)*

И

ИЗДЕЛИЕ - *вм. бомба, и т.д.*

(продукция военного назначения)

ИНТИМНЫЕ ОТНОШЕНИЯ -

*вм. сексуальные отношения между
женщиной и мужчиной*

ИНТИМНАЯ СВЯЗЬ - *вм.*

*сексуальные отношения между
женщиной и мужчиной*

К

КАЗЕННЫЙ ДОМ - *вм. тюрьма*

КОНФЛИКТ - *вм. локальная*

*война; столкновение между
различными государствами*

КОНФРОНТАЦИЯ - *вм.*

**ЗАСЛУЖЕННЫЙ ОТДЫХ
(ПОКОЙ)** - *вм. пенсия*

ЗАЧИСТКА (ТЕРРИТОРИИ)

*- вм. тотальное уничтожение
всего живого на вражеской
территории*

ЗРЕЛЫЙ ВОЗРАСТ - *вм.*

старый

ИНТОКСИКАЦИЯ - *вм.*

отравление

ИНФЛЯЦИЯ - *повышение общего*

уровня цен на товары и услуги

ИНЦИДЕНТ - *вм. прямое*

*наименования порицаемого или
запретного к произнесению
события*

КРИЗИС - *вм. локальная война*

КРИТИЧЕСКИЕ ДНИ - *вм.*

менструация

КУРТИЗАНКА - *вм. прямое*

противостояние

КОНЧИНА - *вм. смерть*

Л

ЛЕТАЛЬНЫЙ - *вм. смертельный*

ЛИБЕРАЛИЗАЦИЯ ЦЕН - *вм.*

повышение цен

ЛИКВИДАЦИЯ - *вм.*

уничтожение кого-л., чего-л.

ЛИЦО БЕЗ ОПРЕДЕЛЕННОГО

МЕСТА ЖИТЕЛЬСТВА - *вм.*

бродяга, бездомный

ЛИЧНАЯ НЕСКРОМНОСТЬ -

вм. коррупция

ЛИЦА НЕТРАДИЦИОННОЙ

ОРИЕНТАЦИИ - *геи, лесбиянки*

М

МАЛОИМУЩИЙ - *вм. бедный*

МАЛООБЕСПЕЧЕННЫЕ - *вм.*

необеспеченный

наименования женщины

лёгкого поведения

ЛИШИТЬ ШАНСОВ - *вм.*

проиграть

ЛУКАВИТЬ - *вм.*

обманывать

ЛЮДИ, КОТОРЫЕ

НАХОДЯТСЯ В СЛОЖНОЙ

ЖИЗНЕННОЙ СИТУАЦИИ

- *вм. бедные, нищие*

ЛЮДИ С

ОГРАНИЧЕННЫМИ

ВОЗМОЖНОСТЯМИ - *вм.*

инвалид

МАРГИНАЛ - *вм. бедняк*

бездомный

МИССИЯ - *вм. военное*

вмешательство

МАЛООБЕСПЕЧЕННЫЕ

СЛОИ НАСЕЛЕНИЯ - *вм.*

бедные

Н

НАВЕДЕНИЕ

КОНСТИТУЦИОННОГО

ПОРЯДКА - *вм. локальная война*

НАКЛАДНО - *вм. дорого*

НЕБЕЗОПАСНЫЙ - *вм. опасный*

НЕДОЕДАНИЕ - *вм. плохое*

питание, голодание

НЕДОПУЩЕНИЕ

ВМЕШАТЕЛЬСТВА - *вм. строгий*

контроль, надзор со стороны органов

власти

НЕЖИВОЙ - *вм. мёртвый*

НЕЗДОРОВЫЙ - *вм. вредный в*

общественном или моральном

отношении; ненормальный

О

ОБЕЗВРЕДИТЬ - *вм. убить,*

уничтожить

НЕМАЛО ЛЕТ - *вм. старый*

НЕПРАВДА - *вм. ложь*

НЕТЕРПИМОСТЬ - *вм.*

жесткость

НЕУМНЫЙ - *вм. глупый*

НЕЛЕГАЛЬНЫЙ - *вм.*

противозаконный

НИЧЕГО НЕ БЫЛО - *вм. не было*

половых отношений

НОВООБРАЗОВАНИЕ - *вм.*

опухоль

ОПТИМИЗИРОВАТЬ

КОЛИЧЕСТВО ПОСТОВ -

вм. уволить

ОБМЕН РАКЕТАМИ - *вм.*

бомбардировка

ОПЕРАЦИЯ - *вм. локальная война*

ОПТИМИЗАЦИЯ ПЕРСОНАЛА -

вм. увольнение персонала

П

ПАВШИЕ - *вм. погибшие*

ПАРАЛИМПИЙСКАЯ

ЧЕМПИОНКА – *инвалид*

ПАРАЛИМПИЙСКИЕ ИГРЫ -

игры для ограниченных

людей/инвалидов

ПЕРЕСЕЛЕНЦЫ - *вм. беженцы*

ПЛОТНОГО ТЕЛОСЛОЖЕНИЯ -

вм. толстый

ПЛОХО СЕБЯ ЧУВСТВОВАТЬ - *вм.*

болеть

Р

РЕПРОДУКТИВНАЯ

СИСТЕМА/

РЕПРОДУКТИВНЫЕ ОРГАНЫ

ОСВОБОЖДЕНИЕ ЦЕН - *вм.*

повышение цен

ОСЕЧКА - *вм. проигрыш*

ОСАБЛЕНИЕ ПОЗИЦИИ - *вм.*

утрата доверия

ПОЖИЛОГО ВОЗРАСТА - *вм.*

старый

ПОЛНЫЙ - *вм. толстый*

ПОТЕРЯТЬ (БОЛЬНОГО) - *вм.*

стать виновником смерти

больного

ПОТЕРЯТЬ РАБОТУ - *быть*

уволненным

ПОЯВЛЕНИЕ РЕБЁНКА -

вм. рождение ребёнка

ПРЕСТУПНОЕ

СООБЩЕСТВО - *бандиты*

СОПУТСТВУЮЩИЙ

УЩЕРБ - *вм.*

смертность/травма

- *вм. половые органы*

С

САНКЦИИ - *вм. запреты, наказания*

СИЛОВЫЕ МЕТОДЫ - *вм.*
убийство, физическое давление,
угрозы

СИЛЫ - *вм. войска*

СЛАБОСЛЫШАЩИЙ - *вм.*
глухой

СМЕЛОЕ РЕШЕНИЕ - *вм.*
непопулярное для отношений двух
стран

Т

ТОВАРЫ ПОВЫШЕННОГО
СПРОСА - *вм. дефицитные*
товары

У

УПРАВЛЯЕМАЯ
ДЕМОКРАТИЯ - *вм. правление в*
соответствии с интересами
правлящей элиты

УЧРЕЖДЕНИЕ - *вм. тюрьма или*
лагерь

СОХРАНЯЕТСЯ

НАПРЯЖЕННОСТЬ - *вм.*
протекают военные действия

СПЕЦИАЛЬНЫЕ ЦЕНЫ - *вм.*
низкие цены

СРАВНЯТЬ С ЗЕМЛЕЙ - *вм.*
уничтожить

ССОРЫ - *вм. неурядицы*

СТРАНЫ ТРЕТЬЕГО МИРА
- *вм. бедные страны*

УСТУПИТЬ - *проиграть*

УЙТИ ИЗ ЖИЗНИ - *вм. умереть*

Ф

ФАЛЬШЬ - *вм. ложь*

ФЕЙКОВЫЕ - *вм. ложные*

ФИЗИЧЕСКАЯ БЛИЗОСТЬ - *вм.
половые отношения*

Х

ХИМИЧЕСКИ ЗАВИСИМЫЕ

ЛЮДИ - *вм. наркоманы*

Э

ЭКОНОМНЫЙ - *вм. скупой*

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ КРИЗИС -
вм. ослабление рынка/рубля

ФИЗИЧЕСКОЕ

УСТРАНЕНИЕ - *вм.*

убийство

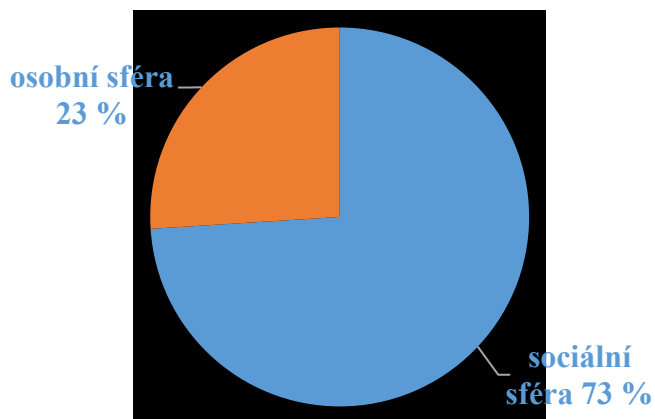
ФИНАЛЬНЫЙ ЭТАП ЖИЗНИ -
старость, смерть

ХИМИЯ - *вм. допинг*

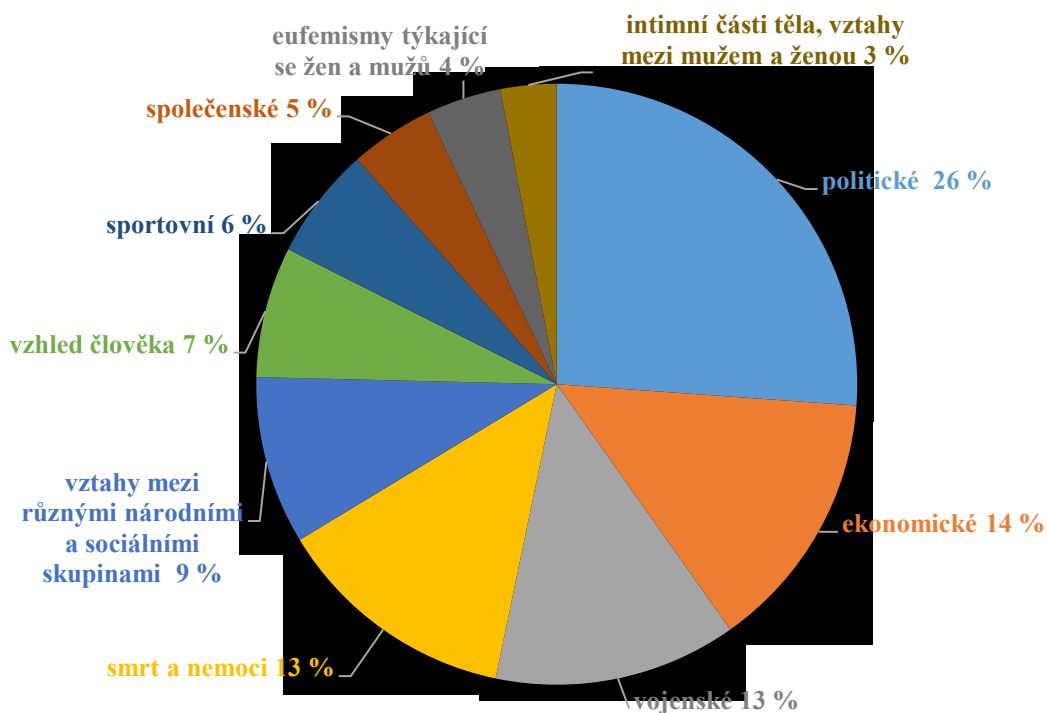
ЭТИ ДНИ - *вм. менструация*

Příloha č. II – Vyjádření výskytu eufemismů v grafech

VÝSKYT EUFEMISMŮ V MÉDIÍCH V PROANALYZOVANÝCH SFÉRÁCH

VÝSKYT EUFEMISMŮ V OBLASTECH PROANALYZOVANÝCH ČLÁNKŮ (CELKOVĚ BYLO PROANALYZOVÁNO 533 ČLÁNKŮ)

ANOTACE

Eufemismy v současných ruských médiích

Tato bakalářská práce se věnuje eufemismům v současných ruských médiích. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se skládá z šesti kapitol. Práce se soustředí na samotný pojem eufemismus, dále pak na sféry, ve kterých se vyskytuje, a na různé typy eufemismů. Blíže pak popisuje funkce a jazyk eufemizace a v neposlední řadě média a jejich funkci a funkci samotných eufemismů v nich. Praktická část je rozdělena na sociální a osobní sféru. V ní se práce zabývá výhradně analýzou textů různých žánrů, a to týkajících se politiky, ekonomiky, sportu, společnosti, smrti, vzhledu člověka aj. Následně shrnuje, jakou funkci plní eufemismy a jaký je jejich význam pro dané tematické okruhy. Praktická část poukazuje na konkrétní problematiku eufemismů v publicistickém stylu. Součástí práce jsou i dvě přílohy. První příloha je věnována slovníku eufemismů v médiích a druhou přílohu tvoří graf četnosti výskytu eufemismů v médiích.

Struktura (obsah) práce

První část bakalářské práce se skládá z úvodu, teoretické a praktické části. Ve druhé části se předložená práce zabývá resumé v cizím jazyce, závěrem, zpracováním seznamu použité literatury a případnými odkazy pod čarou.

Klíčová slova

ekonomika, eufemismus, média, politika, publicistika, ruský jazyk, , význam eufemismů

ANNOTATION

Euphemisms in the present Russian media

This bachelor thesis deals with euphemisms in the present Russian media. The thesis is divided into theoretical and practical part. Theoretical part consists of six chapters. The thesis focuses on the term "euphemism" itself, further on the spheres where they occur and different types of euphemisms. Closely it further describes the functions and the language of euphemization and last but not least the media and their function and the function of the euphemisms in the media themselves. The practical part is divided into social and personal sphere. There, the thesis mainly deals with the analysis of texts of different genres including politics, economics, sport, society, death, appearance of a man etc. Further it deals with a determination of what function the euphemisms have and their significance for specific topics. The practical part shows a specific problematics of euphemisms in journalistic style. A part of the thesis is two attachments. The first one is dedicated to the dictionary of euphemisms in media and the second one is a frequency graph of the occurrence of euphemisms in media.

Structure (content) of the thesis

The first part of the bachelor thesis is dedicated to the introduction and theoretical and practical part. In the second part, the thesis deals with a resume in a foreign language, conclusion, elaboration of a list of used literature and possible footnote references.

Keywords

economics, euphemism, media, politics, journalism, Russian language, the significance of euphemisms